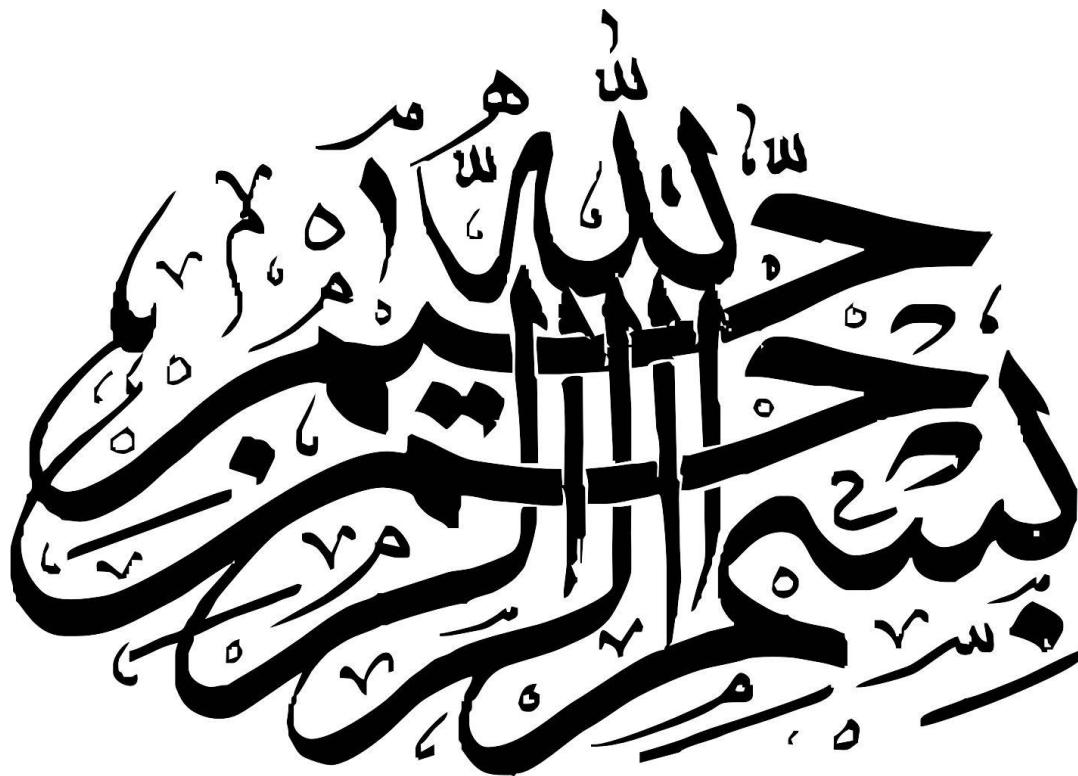


# دینحی حقوق په اسلام کبني





د کتاب نوم: ((د نبی حقو په اسلام کښي))

لیکونکی: احمد شاه (پوپلزی)

کمپوز: احمد شاه (پوپلزی)

ډیزاین: احمد شاه (پوپلزی)

اول چاپ: 1380 هجري شمسي

دوهم چاپ: 1382 هجري شمسي کال

دقوس دمیاشتي 10 نیټه 0

[پښور - پاکستان]

دچاپ حق محفوظ دي

د خپل گران پلار د ارواح خوښۍ په خاطر

وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَرِحْنَ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَىٰ ذُنُوبُهُنَّ شَيْئًا وَيَجْعَلُ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا (19) البقره

(اول جلد)

الاهي تحفه

(و حضرت آدم عليه السلام ته) (بسخه)

هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَذُنُوبٌ لِبَاسٌ لَّهُنَّ

البقره (187) آیت

## سريزه

موږ د ډيري زمانې راهيسي د داسي سوالونو سره مخامخ وو چي گواکي د قرآن عظيم الشان په صفحاتو کي د ښځي د پاره بيخي ځای نسته . هغوی بايد د يوه ژوندي موجود په حيث په کورونو کي و اوسي دعلم اوادب څخه بايد ليري وي دکارکولو اجازه ورته نسته...

موږ دا گمان کاوه چي د حکومت عالمان نه غواړي دا موضوع په واضح ډول سره بيان کړي نو سترگي په لاره وو چي گوندي زموږ ديني علما خپل ځانته دا حق ورکړي او د حق يوه چيغه پورته کړي څو په اسلام مين ځوانان د هغو وشا ته ودريري د دهرې هيوادونو او غير اسلامي عقايدو درلو دونکو ته چي اعتراض کوي په اسلام کي د ښځي حقوق پايمال دي د سوک جواب ورحواله کړي ، او دا واضح کړي چي د ږندو پشان په لاري تگ د بينا انسان خاصه نه ده.

افسوس داسي مکمل قانع کونکي جواب چي خپله قرآن عظيم الشان يې په خپلو صفحاتو کي لري موږ د نورو نويسندگانو له خوا پيدا نکړ ځکه نو نعرې او غلبلي د هري خوا څخه شروع سوې او حتي زموږ بعضي اسلامي ځوانانو هم دا اعتراض د منافقينو له خولي څخه نقل کړ په داسي وخت کي چي د هجرت څه د پاسه 18 کاله کيږي اوزموږ اقتصاد د صفر څه نورهم کښته سويدي په دې عزم را و پاڅيدو چي نورنو چپ کښينا ستل د خدای (ج) د هغه رسول او د اسلام پاک دين ته سپکاوی دي . د يوه مسلمان په حيث ژوند کول ولي د بيگانگانو تراعترا ضونو لاندې چپ ناسته ظلم او تاريخي ده نو د پروردگار عالم په کمک او د قرآن عظيم الشان په مکمله همکارۍ د باغ د گلونو څخه مو يوه غنچه د گلو جوړه کړه څو وکولای سو هغه گلبازانو ته چي هميشه دگلانو سره همرازدي يوه غنچه دگلو ورته تقديم کړو له يوې خوا به مو د عطرونو دمعطرو بويونو خوشحالي ور په برخه کړې وي او له بلي خوا څخه به زموږ د طرفه د ژوند بهترينه تحفه چي هغه گل دی گلبازانو ته تقديم کړې وي.

علاوه پردې زموږ د گلانو د غنچه درلودونکي کولاي سي زموږ دگلانو د ډک باغ تعريف او توصيف وکړي اودعواموجب توجه ودې ته را وگرځوي چي که چيري د چا گلان پکار سوه نو د دې غنچي د باغ څخه دې لاس ته را وړي او هغه باغ ( قرآن عظيم الشان دی ) . (( صدق الله وصدق رسوله ))

احمدشاه پوپلزي د شروع مياشت اوله دسرطان اواختتام داسد دمياشتي 31 نيټه د1380 هجري شمسي کال.

## يادونه

په دې کتاب کي ډيره مهمه او پر زړه پوري جمله الا هي تحفه ده دا په دې خاطر غوره سویده چي زموږ د ټول مضمون اصلي هدف او مرام څرگنده وي يعني هر هغه څه چي ويل سويدي د همدې تحفي د را زونو څرگندوی دي . موږ دا مضمون په ډيرو لنډو الفاظو کي را غونډ کړيدئ په دې خاطر چي اصلي هدف او مرام په واضح ډول سره بيان سوی وي . د ويونکي د پاره ډيره آسا نتيا او د وخت نه ضايع کيدل هم په نظر کي نيول سوي دي اود بيا سوال د پاره هيڅ يوه خاليگاه او ځای نه وي پاته سوی ترتيب او تنظيم سو .

د قرآني ارشاداتو او تفاسيرو او د حضرت محمد (ص) د پوره ارشاداتو ، اعمالو او کردارو په نظر کي نيولو سره د ډير بحث او څيړني وروسته شروع او د پروردگار د رحم او مهرباني په کمک سره اتمام ته ورسيدی . که څه هم احاديث نبوي په بخاري شريف او مسلم شريف کي هم ډير وو خو صرف موږ د خپل دليل د ټينگولو د پاره د قرآن عظيم الشان څخه استفاده وکړه خود نړي ټول مسلمانان د دې پاک او مقدس کتاب نازيليدل بيخايه و نه گڼي او دکمبود سوال په کښي پيدا نه کړي.

دا کتاب چي پردرو برخو ويشل سويدئ اوله برخه يي د ذهن د روښانه کولو ، دوهمه برخه يي د ذهن د اماده کولو او دريمه برخه يي د عملي کولو په غرض او بنياد په نظر کي نيولو سره ترتيب او تنظيم سويدئ . اميد لرم گران مينه وال د خپلو پاکو احساساتو په درلودلو سره حقيقت او څرگنده تحفه په غور سره مطالعه او ترخپل نظر لا ندي تير کړي ، څو وکولاي سي د بشر د حقوقو څخه د دفاع په خاطر مستقيم او حقاني دليل ولري . خصوصاً زموږ خويندي بايد ددې مضمون څخه په گټه اخيستلو سره د دشمنانو سوالونه رد او دې بنياده نظريو د رسوا کولو د پاره ځانونه چمتو کړي.

ومن الله توفيق

## بسم الله الرحمن الرحيم

### ((قرآن او بنځه))

لمړي د بنځي موجود ديت :

داسي معلومېږي په جهان کي دوي نظريي موجودي دي.

1. ماترياليزم 2. آيدياليزم

اول ماترياليزم :

ددې ډلي پيروانان ننني کمونستان دي . دوی داسي مفکوره لري (( ماده نه خلق کيږي اونه دمنځه ځي )) بلکه ديوه حالت څخه په بل حالت تبديليږي . کومه ماده چي داوول څخه موجوده وه خود بخوده طبيعت راوستې ده . انسانان هم دهمدې تغير په واسطه پيدا کيږي ، لکه نور نباتات او حيوانات اوهمداسي مري . يعنې د آخرت د ورځي ، سوال او جواب اوالا هي قدرت څخه منکر دي او په بيا ژوندي کيدو باندي عقیده نلري . دنيا همدا ژوند بولي او همدا غرض . مور دلته پخپل بحث کي په دوی غرض نلرو او نه هم د دوی د ذهنونو څيړنه کوو . صرف د معلوماتو د اضافه کيدو په خاطر لنډ بحث و سو .

دوهم : آيدياليزم:

آيديالستان په دې فکر او عقیده دي چي د انسانانو او ټولو کائينا تو پيدا کونکی رب العزت الله جل جلاله دی . هغه ذات چي باقدرت او د انسانانو د تفکر څخه ليري دی همداخداي (ج) دی چي د خرافاتو، پوچو او بيځايه اعتقاداتو د محوه کولو په غرض يې د همدې خپلو بندگانو(انسانانو) له جملې څخه غوره بندگان ( صالح او خير خواه ) د خپل استاذي په ډول د رسالت په معني نه د وکالت په معني مقرر کړيدي چي مور هغو ته پيغمبر يا نبي وايو او هريوه دالا هي استاذي په شکل الا هي کتاب څخه گټه اخيستل . لکه تورات ، زبور ، انجيل او قرآن . دې پيغمبرانو او انبياوو دالا هي کتابونو څخه دخپل امت د پاره لاري اوقوانين درلودل . مور د قرآن عظيم الشان د مقدس کتاب په درلودلو سره د ټولو هغه آسماني کتابونو او صحيفو قبلونه کوو چي په هغه وخت کي ( ترحضرت محمد (ص) نه مخکي ) موجود وه خو د شريعت غړا محمدی په راتللو سره د هغه کتابونو او قوانينو پابند نه يو، ځکه مورته پروردگار عالم جامع او کامل کتاب ( قرآن ) په تحفه کښي را کړيدئ او د پخوانيو پيغمبرانو حالت او احوال يې په منظمه او کامله توگه تشریح کړيدئ او نور يې د فعلاً د پاره بې اعتباره گرځولي دي . ځکه خومور دلته د قرآن عظيم الشان ارشادات څيړو څو وکولای سو هر هغه سو تفاهمات چي د خلگو په ذهنونو کي ثبت دي ليري

کړای سو. اودا ثابتته کو چي گناه او د هغې مرتکب انسان دی. نه الاهي قانون . دلته مور د ښځي حقوق داسلام د مقدس دين له نظره څیړو او دا ثابتته کولای سو چي فقط په نړۍ کي د انسانانو د قانون او برابري محافظ همدا د اسلام مبارک دين او موجوده د پرور دگار عالم کلام يعني قرآن عظيم الشان دی. دا ځکه چي پرور دگار عالم دې دين ته کامل ویلی دی لکه چي فرمایي :

الْيَوْمَ يَكْمَلُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَدَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا (المائدة آیت 3)

ترجمه: مور نن ورځ ستاسي دپاره مکمل وگرځاوه دين ستاسي اوتمام مي کړه نعمتونه خپل پرتاسي باندي اوغوره مي وگرځا وه ستاسي دپاره دين داسلام .

دامبارک آیت هغه آخري لارښوونه ده چي د ډيرو علماوو بلکه اکثریت عقیده پردې ده چي دا آخري آیت دی چي پررسول کریم (ص) باندي نازل سویدی . او پس له دې څخه بيابل آیت نه دی نازل سوئ . مخکي له دې چي د دې مبارک آیت په تحليل او څیړنه پيل وکړو بايد و وايو اصلي هدف چي د اسلام څخه دی و څیړو دا څنگه کلمه ده ؟

چا وويل ؟

څنگه منځ ته راغله ؟

اوڅه معني لري ؟

اسلام: دا هغه کلمه ده چي زمور نيکه حضرت ابراهيم عليه السلام

دخپل شوق اومحبت په توگه ويلې او پيروانان يې د اسلام يا مسلمانانو په نوم معرفي کړيدي . لکه چي قرآن عظيم الشان په دې باره کي فرمایي .

وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مَلِيٍّ دَبِيكُم رِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ ( الحج آیت 78 )

ترجمه : نه يي دی گرځولی پرتاسي باندي کم زور اومشقت په دين کښي . تاسي مطابعت وکړي د پلارخپل ابراهيم عليه السلام او نوم د اسلام هم ده ايښي دی. مخکي .

داسلام معني : دا کلمه هرڅوک پخپل ذهن سره معني کولای سي په داسي شرط چي دسلامتی، سالم والي اوتسليميدلو معني ولري . ځکه دا لفظ هغه وخت رايچ سوچي د ابراهيم عليه السلام د خولي څخه راو وتی . په تا ئيد د دې خبري ټول اديان چي د حضرت ابراهيم عليه السلام د زماني څخه د حضرت رسول اکرم (ص) ترمبعوث کيدو پوري منځ ته راغلي دي په هغه شرط چي د پروردگار عالم ارشاداتو انبيا عليهم السلام او پيغامبرانو ته يې د



تسليم غاړه ايښې وي هم ويل كيږي ، خود حضرت محمد (ص) ترمبعوث كيدو وروسته هغه ټول پخواني اديان محوه سوه اوصرف د حضرت محمد (ص) دين د اسلام په نوم و پيژندل سو.

دلته پرهمدې خبري باندي كفايت كوو ځكه د خپل اصلي هدف څخه وزو (دښځي قوانين په قرآن كي ) څومره حقوق لري او په كومه اندازه كولاى سي په جامعه كي خپل رول په مثبتو او سالمه توگه و لوبوي . دكاردكولو اوعلم د حاصلولو په غرض تركومو شرايطولا ندي كولاى سي فاعل سي داځكه مور د حداو حدود نوم ذكركړځكه چي اسلامي جامعه اوغيراسلامى جامعه يود بله متضاد قوانين لري اوهيڅكله يوه مسلماننه ښځه د غيراسلامي جامعي د ښځونمايندگي نسي كولاى دلته يوه لا ز مي خبره لرو هغه ؛

اول : بعضي مسائيل او سوالونه د انسان په ذهن كي را گرځي چي د هغوى جواب ممكن نه دى . مثلاً د رب العزت ليدل په دې دنياكى، د جنت او دودځ ليدل ، دقبرعذاب ، سوال او جواب او نور . مور په الاهي دين كښى دوه قانونه لرو .

اول: عقیده او ایمان درلودل په غیب سره:

مسلمانان په اّمنت با الله (الايه) سره كامل ايمان لري داځكه چي بيله خاصي عقيدې څخه مسایل نه حل كيږي اونه هم د هغو د پاره كوم مكمل عقلى دليل وړاندي كولاى سو ځكه اكثره مسایل د انسان د واك او اختيار څخه وتي دي بايد پرې بحث ونه سى او چوپه خوله اختياركړي.

دوهم: د ژوندانه د سمون د پاره هراړخيزقوانين سته چي هر انسان د خپل مغز اوذهنى افادې په واسطه كولاى سى تشریح ولری.

ددې خبري ويل ځكه مور ته ضرورى وو چي په راتلونكي بحثونوكى به دا ثابته سي ځنگه سوال اوځنگه جواب . مور د مخه يولنډ بحث درلودى چي په ځينو مواردو كښي مسلمانان صرف ايمان په غيب سره لرى چي يوه خبره همدلته داده:

اول: دانسان پيداينبت بيله پلاره اوبيله موره.

دوهم: دانسان پيداينبت بيله موره.

دريم: دانسان پيداينبت بيله پلاره.

دادرې خلقتونه رب العزت دخپلى خدايي دښكاره كولواوثابت كيدو په غرض دخپلو نورو خلقتونوپه لړ كي درولى دى .

اول يې بابا آدم عليه السلام چي نه مورلرى نه پلار.

دوهم يې بي بي حوا (رض عنها) ده چي پلارلری يعني بابا ادم عليه السلام ولي مورنلري .

دریم حضرت عیسیٰ علیه السلام دی چي مورلري يعني بي بي مریم ولي پلارنلري . ويونكي دي دلته پوښتنه نه کوي چي دادري خلقته څنگه وسوه؟ ځکه مورمخکي دامنلی وه چي

بعضی سوالونه په مکمله توگه جواب نلري که څه ناڅه هم ووايو بياهم قانع کونکي دليل نسو پيدا کولای نو ځکه وایو چي ایمان په غیب سره درلودل زموږ خاصه ده . که څه هم و وایوپه قرآن عظیم الشان کي دهریوه دپاره ډیردلا ئیل وړاندي سویدی لکه د بابا ادم عليه السلام په باره کي ، چي د مخکي د مخ وچه خاوره او بیا د هغي غونډیل په ختو او وښتل او بیا په پاخه توگه تبدیلیدل بیا وروسته د بابا ادم عليه السلام وجود دهغي ختی نه په الاهي امرسره ، او بیا د بي بي حوا (رض عنها) پیدا کیدل د بابا ادم عليه السلام څخه چي هغه بیده ووکله چي راکښې نستی د هغه د چپه پښتی څخه بي بي حوا پیداسوي وه او د حضرت عیسیٰ علیه السلام پیدا کیدل او د حضرت جبرائیل علیه السلام نزول و بي بي مریمی ته لکه چي په 16 سپاره کي د قرآن پاک دا قصه په تفصیل سره بیان سویده ، خو بياهم وایي په سوال کي سوال پیدا کیږي صرف عقیده وي مسئلې دي د هر هغه چا د پاره چي د پروردگار عالم پر وحدانیت باندي بلا شک و شبه ایمان لري د ارتباط په خاطر چي پوه سو ښځه څنگه پیداسوه ؟

ولي پیداسوه ؟

اوڅومره حقوق لري ؟ دامبارك آیت را اخلو.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ رِئِيسًا (ايت 189) الاعراف

ترجمه : همدغه رب العزت دی چي تاسي يي خلق کړي ياست د يوه انسان څخه اوگرځولې يې ده (پيدايې کړه) د دغه انسان څخه ښځه په خاطر دې چي د ده زړه آرام او تسکين سي .

انشأ الله د پورته سوالونو جواب په مکمله توگه سره پیداسو.

تفسیر: که په غورسره دامبارك آیت ترخپلي څیړني لا ندي ونيسو دا به راته معلومه سي چي د بي بي حوا پیدايښت په هر قسم چي وو د حضرت بابا ادم عليه السلام په خواهش او د ده د آراموالي د پاره وسو. ځکه د حضرت ادم عليه السلام اوسیدل په يوازي توگه د ده خپل د پاره د قبول وړ نه وه ، انسان اجتماعي خصلت لري او يوازي والی يوازي دالله (ج) د پاره بس دی . بل داچي پروردگار عالم اکثره مخلوقات جوړه جوړه پيدا کړيدي چي اينده په پرې بحث وکړو ځکه حضرت ادم عليه السلام هم د خپلی جوړې د پاره غوښتنه او دوعاگاني کولی . که څه هم ادم عليه السلام ښځه نه وه لیدلې او تصويري د ښځي هم نه درلودی خو پروردگار پخپل کامل علم سره پوهیدی چي د ښځي ضرورت لا زمي دی . ځکه د ژوندانه رونق هم بيله ښځي څخه سمون نه خوري او په اصل کي د کورونو د ترتيب او هم روښانه ساتلو د پاره يونه هيريدونکی جزدی ، نوځکه يې دا نفيس او باقدرته انسان غوره کړ چي په هره زمانه

اوهروقت کښي ورته بې حده ضرورت ليدل کيږي. اوکه مبالغه ونکړو بايد وويل سي چي ژوند بيله ښځي څخه کامل نه بلکه نیمگړی دی او هغه هم په تياروکي . دا برتري د لمړي ځل د پاره پروردگار عالم و بي بي حوا ته ورکړه . اوس به څنگه سترگی پتي کړو او ياهم و وايو چي ښځه بې اهميته ده او ياهم په کورونوکي د زينت وسيله ده . هغه وخت چي زموږ پلار آدم عليه السلام نا آرام او بې کراهه وو دامعني نه وه چي گواکي هغه وري او تږي وو او ياهم دکور د جنجال ( صفايي ) او ديگ پخولوله امله په تنگ راغلی وو او يايې هم ټوله ورځ جاروب کاوه ، بلکه هدف دلته وو چي د خپل همجنس په نه درلودلو سره يې دکمبود احساس کاوه خبرو کولو او جواب اخيستلو د پاره يې هم جنس نه درلودی ځکه نو نا آرام ښکاره کيدی په دې خاطر چي په اينده کي خوشحال آرام اود ژوند په تيرولو کي سعادت ور په برخه وي اود نورو موجوداتو په څير دی هم جوړه ولري و پروردگار عالم ته په زاري وو. پروردگار هم د ده د خپل وجود څخه د حضرت بي بي حوا رض عنها ) پيدايښت وکړ دا په دې خاطر :

هرهغه څه چي په مشکل او زحمت سره لاس ته راځي هغه ډير گران او با ارزښته وي او هيڅوقت د هغه د ضايع کيدو طرز نه منل کيږي خو بل عکس که په ډيره ارزانه او ياهم مفته توگه کم سوغات او ياهم د ژوند د ضرورياتو اسباب د بنده ولاس ته ور سپري د هغه قيمت او قدر لږ وي . په همدې وجه پروردگار عالم دده د خپل وجود څنگه د ده هم جنس په داسي وخت کي پيدا کړه چي هم د ده انتهايي ضرورت وو اوهم د ده د بدن يوه ټوټه وه چي ضرور د ده د محبت سبب سوه اوداسي يوه تحفه وه چي هم د نسل د ډيروالي ، هم د خون شريکي او هم د ضرورت جز لاينفک وو . د پروردگار عالم مقبول ترين بنده سردار دو عالم حضرت محمد (ص) څخه د لورد پيدايښت په باره کي داسي ارشاد دی . (( په هغه کورکي څلويښت ورځي نوراوري چي هلته لور پيداسي )) .

دوهم دليل:

کله چي حضرت آدم عليه السلام د بي بي حوا (رض عنها) سره د جنت څخه و مخکي ته راکښته سو نو د نسل د ډير والی په خاطر د رب العزت د خوا څخه دا قانون ورته وضع سو چي ورور دي خور په نکاح کړي لکه چي همداسي کيدل .

د حضرت آدم عليه السلام دوه زامن وه ( قابيل اوهابيل ) دي دواړو د خپلي خور پرسرلا نجه جوړه کړه په دې معني چي هريوه د دوي غوښتل دا خپله خور په نکاح کړي ځکه دا خور ډيره حسينه ، هوسنياره او چالاکه وه ، که څه هم دا انجلی خپل پلار ( آدم عليه السلام ) وهابيل ته په نکاح ورکړه خود دې انجلی هغه ورورچي ددې سره يوځای دمورپه رحم کي موجود وو او دوي دواړه په دوگانگي شکل سره پيداسوي وه د قابيل پنوم يا ديدنه مخالفت وکړتږدي اندازې چي خبره جگړې ته ودریده او قابيل هابيل و واژه که څه هم د دوی پلار و دوی ته د خيرات کولو پيشنهاد کړی وو چي د هريوه د خيرات د قبول کيدو په صورت کي دي هغه اقليما نکاح کړي .

قصه به رالنده کړو نتیجه اخلو :

دا منازعه د ضرورت په خاطر وه نه د مال او متاع په لحاظ . ځکه مور پورته و ويل د ښځې موجودیت اود هغې ضرورت په جامعه کښې یو ضروري اود نظره څخه نه لویدونکی بحث دی . په همدې خاطر رب العزت پخپله د ښځې موجودیت لا زمي او ضروري عنصر گڼلی دی . ځکه نورو مخلوقاتو ددې ځای نسو نیولای . قابیل اوهابیل هم ددې مفکورې په درلودلو سره دا غوښتل چې خپل کور او ژوند ته لا رونق ورکړي اود هرانسان هم دا خواهش دی چې تر نورو برتره اوسي .

دریم دلیل:

مور ته دا ثابته ده چې ژوند بېله ښځې څخه نیمگړی دی . په دې ترتیب دخپل ثبوت د لا ټینګولود پاره دموسي علیه السلام دمور بیان په لنډ ډول داسي بیانو گ فرعون خوب ولیدی چې د بیت المقدس د طرفه څخه اور راسي اوپه مصر کښې دمصريانو کورونه سوځي خود بني اسرائیلو په کورونو کي نه ننوزی او هغوی سلامت پاته کيږي . امرصادرسو چې د وخت عالمان دي د خوب تعبیر وکړي . د زماني او وخت راهبانو په گډه سره دا فیصله وکړه او فتوا صادره سوه (( په بني اسرائیلو کي یوماشوم پیدا کيږي ستا سلطنت او پادشاهي ختموي )) .

فرعون چې دا جواب واو ریډی امر یې وکړ د هر بني اسرائیل په کور کي چې هلك پیدا کيږي هغه و وژنی . تردې اندازې چې د بني اسرائیلو اویازره تنه ماشومان و وژل سول . د حضرت موسي علیه السلام په پیدا کیدو سره د هغه مور ډیر وارخطا سوه او نه پوهیده چې څه وکړي اودا هلك چيږي پټ کړي ځکه د فرزند وژل هغه هم د مور په مخ کي د صبر او تحمل څخه ليري کاردی .

پروردگار عالم د تجویز پیش کولو په خاطر دې هلك مورته داسي فرمایي .

رِدْ دَوْحَيْنَا رِلَى دُمَّكَ مَا يُوحَى (38) دَنْ اَفْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاَفْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَدْخُذْهُ عَدُوٌّ لِي وَعَدُوٌّ لَهُ وَدَلَّقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّتِي مَنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَيَّ عَيْنِي (طه ایت 38 \_ 39)

ترجمه : هغه زمان چې وحي وکړه مور په وحي کولو سره واچوه ( دغه هلك ) په صندوق کي اوبيا وغورځوه داصندق په درياب کي پس ودي غورځوي داصندق درياب په يوه څنډه کي چې ونيسي دی ( پیدا کړي ) دښمن زما اودښمن دده واچوله ماخپله مينه په تا باندي چې تربيت وسي ستا زما ترنظر لا ندي .

تفسير: هلته د فرعون په کور کي هلك نه ووکله چې نوموړي صندوق د اوبو په منځ کي د فرعون وکورته داخل سو نود فرعون ښځې امر وکړ چې صندوق د اوبو څخه را وباسی . د هلك په ليدلو سره ډيره خوشحاله سوه ځکه پروردگار عالم د دې په زړه کي دموسي علیه السلام مينه اومحبت دومره ډير ور پیدا کړ چې هغه يې پخپل اسرار سره

د زوي په نوم وبللی . فرعون اسرارکاوه چې داهلك زمور دښمن دی اودده وزیرانو هم داخبره تائیدوله خو د فرعون ښځې هغه ټوله پرله پسې رد کول . تردې اندازې چې یوه ورځ موسی علیه السلام د فرعون په بغل کې دهغه ږیره کش کړه فرعون په غضب شو او وي ویل داهم هغه دښني اسرائیلو هلك دی . ولي رضاعي موریې وویل نه داماشوم دی . په ښه اوبدکله پوهیږي ، امتحان یې کړه .

روایت دی چې وایې د فرعون ښځې امر وکړ یوه د اورسکروټه اویوه ټوټه سره زردی را وړل سي اوددې هلك په مخ کې دي پراته وي چې فرعون پخپله ددې حرکت اندازه وکړي . هلك کوم یوه ته لاس اچوي . وایې موسی درب العزت په لارښوونه واورته لاس واچوئ او هغه یې وخیلي خولې ته یو وړئ چې ژبه مبارکه یې په وسوخیدل ځکه خود فرعون ښځې ښه دلیل پیدا کړ او اسراریې په دې کاوه دامعصوم بې گناه دی . رب العزت ددې په زړه کې دمینی اومحبت گلان غوړولي وه اوغوښتل یې ددې په واسط موسی لوي سي .

نتیجه : که چیرې د دې دوو ښځو( دموسی د مور او د فرعون ښځې ) موجودیت نه وای نوحضرت موسی به څنگه او چیرته لوئیدی؟ ( الله پاک په هرڅه باندي قادر دی خو )

د صندوق تدبیر اود هغه وړل د فرعون کورته او هلته لوئیدل د موسی د رب العزت رضا وه چې ددې دوو ښځو په واسطه ترسره سول .

څلورم دلیل:

مور په دې ډیر غټ اوطولاني بحث کې فقط هغه خبرې چې زمور غرض وو را واخیستې د دې لپاره چې خپل دلیل قوي کړای سو . ویونکي دي خپل سوالونه په نورو کتابونو کې حل کړي . صرف دقرآن عظیم الشان د 16 سپاري دمريم دسوره نه مور لنډه افاده رااخیستې هغه هم داده رب العزت فرماي

وَأذْكَرُ فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذْ انْتَبَدَتْ مِنْ ذَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا(16) فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا(17) قَالَتْ رَبِّي اِدْعُوهُ بِالرُّحْمَانِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا(18) قَالَ اِنْ مَأْنَا دَنَا رَسُوْلُ رَبِّكَ لِيَدْهَبَ لَكَ غُلَامًا زَكِيًّا(19) قَالَتْ اِنْ يَكُوْنُ لِي غُلَامٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِي بَشْرٌ وَّلَمْ يَكُنْ بَغِيًّا(20) قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلِيٌّ هَيِّنٌ وَّلَنَجْعَلُهُ اٰيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا وَكَانَ دَمْرًا مَّقْضِيًّا(21) مريم

ترجمه : یادکړه په دغه کتاب کې قصه دمريمي کله چې لاره دخپلي کورنۍ څخه هغه ځای ته چې په شرقي طرف د بيت المقدس کې وه نوپې پرده ونيول ( دپاره دغسل دحيض ) نو وليړئ مور دې ته ( پس له غسل اوجامواغوستلو نه ) روح خپل ( جبرائیل علیه السلام ) پس شکل یې خپل جوړ کړ دیته دکامل ځوان پشان . کله چې بي بي مريمي دا ځوان وليدی نو وې ويل:

زه پناه غواړم په رحمن سره له تانه که ته يې پرهيزگاره (زماڅخه ليري ولاړسه) جبرائيل عليه السلام وويل :  
 بيشکه همدغه خبره ده خو زه راليرلئ يم رب ستا د پاره ددې چې و بخښم تاته ( په امر درب ) يوهلك صالح او پاک  
 .  
 مريمي و ويل : څنگه به پيداسي ماته زوی حال داچي نه دئ رسيدلئ ماته هيڅ بشر ( نکاح مي نه ده ترلي ) او نه  
 هم زه بدکاره وم هيڅ چيري .

و ويل جبرائيل عليه السلام : همداسي ده لکه ته چې وايې خو رب العالمين فرمايي چې دا کار پما باندي ډير آسانه  
 دئ الايه لنډه داچي حامله سوه او بيا حضرت عيسي عليه السلام تولد سو بيله پلاره څخه . زمور مقصد اصلاً په بي  
 بي مريمي باندي دئ مريم په معني کښي خدمتگارتنه ويل کيږي په دې معني د بي بي مريمي مورد ځانه سره  
 داعهد کړي وو کم هغه اولاد چې د دې څخه و دنياته راځي هغه به د بيت المقدس د خدمت د پاره وقف کوي .  
 ځکه نو د بي بي مريمي ژوند د بيت المقدس د پاره چې خدمت وکړي وقف سوئ وو . په هرصورت کي چې وو بي  
 بي مريمه ډيره پاکه \_ صالحه او پرهيزگاره انجلی . وه . د دې دعفت او پاکۍ په باره کي پروردگار عالم 23 ځايه په  
 قرآن عظيم الشان کي صفت کړيدی . او حضرت عيسي عليه السلام په زانگو کي د خپلي مور د پاکئ اود رب العزت  
 د وحدانيت سبق خلگوته کاوه .

نتيجه : پروردگار عالم خپل بندگان نه هيروي اونه يې هم دلهو لعب د پاره پيدا کړيدي . هغه څوک چې د رب العزت  
 عبادت کوي الله پاک هم هغه د حکمت او درجې خاوند گرځوي . د دې خبري په تائيد سره مور ويلي سو .  
 پروردگار عالم وښځي ته هم لويه درجه ورکړيده . تراوسه چې مور د ښځي په باره کي معلومات وړاندي کړيدي هغه  
 ټول قرآني ارشادات اوالاهي کلام وو چې يوه هم همدغه د بي بي مريمي قصه وه . که په د قيقه توگه سره ورته  
 وگورو دومره لوی عظمت او دبدبه د بي بي مريمي ساده خبره نه ده .

پنځم دليل:

که چيري خبره په عقل اومنطق باندي ولاړه وي اونارينه خپل ځان ته داحق ورکوي چې د بل انسان حق ترپښو لا  
 ندي کړي هغه نادان او سرپيچونکي وگنې نو راسي د دې واقعي څخه چې قرآن د هغه نه روايت لري ځانونه باخبر  
 کړو اوتصديق کړو دا خبره چې د علم در وازه د هرانسان په مخ باندي خلاصه ده د حضرت سليمان عليه السلام  
 نوم ټولو مسلمانانو اوريدلی دی . خود ده په څنگ کي د بي بي بلقيس نوم هم بايد د ياده څخه ونه باسو . قصه  
 داسي ده حضرت سليمان عليه السلام د بيت الله شريفي د زيارت څخه وروسته د يمن وخواته په سفر آغاز وکړ .  
 ترڅه منزل وروسته يې اراده وکړه په هغسي ځای کي چې ډيره شين گياه وه لږ څه دمه وکړي . هُد هُد چې مور  
 ورته ملاچرگک وايو د موقع څخه استفاده وکړه هوا ته والووت او د باغونو ننداره يې کوله چې د بل مرغه سره يوځای  
 سو او هغه ورته د بي بي بلقيسي شان او شوکت و ښووی چې د دې ملک پادشاهي يې ترخپلي ادارې لا ندي راوستي

وه . حضرت سليمان عليه السلام د هدهد په غيب كيدلو سره په قهرسو . اراده يې وكړه چې هدهد ووژني هغه ورته دعجائبي قص بيان داسي وكړ:

ددې ملك پادشاهي ديوي بنځي په واك كې ده . اوداهغه خلك دي چې ولمرته سجده كوي . ستا د قدرت اوامرلا ندي نه دي .

حضرت سليمان دمعلوماتو دپاره يوخط داسي وليكي .

رَبُّنَا مِنْ سُلَيْمَانَ وَرَبُّنَا بِاسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ (30) دَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَدُتُونِي مُسْلِمِينَ (31) الايه ( النمل )

ترجمه : بيشكه دغه ( ليك ) د سليمان د خواخه راغلي دي او بيشكه ( مضمون د دې ليك دادئ چې شروع په نامه دالله چې خورا ډير مهربانه او ډير رحم والادئ . لويي اوكبرمه كوي تاسي پرما اوراسئ ماته مسلمانان او غاړه ايښودونكي .

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلِكُ دَفْتُونِي فِي دَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً دَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِي (32) قَالُوا نَحْنُ دُؤُلُوا قُوِي وَدُؤُلُوا بَدْسِ شَدِيدٍ وَالْدَمْرُ رَيْكُ فَانظُرِي مَاذَا تَدْمُرِينَ (33) قَالَتْ بِنَّ الْمُلُوكَ رِدَاً دَخَلُوا قَرْيَةً دَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا دَعْرِي دَهْلَهَا دَذَلِي وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ (34) وَرَبِّي مُرْسَلِي رَلِيهِمْ بِهَدْيِي فَنَظَرِي بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ (35) الايه النمل

كم وخت چې داخط بلقيس ته ورسيدئ هغي د خپلو وزيرانو سره په تخت باندي ناسته وه وې ويل :

ترجمه : وويل بلقيسي اي اشرافو مشهوره راكړئ تاسي ماته په دغه كار زما كښي ، نه يم زه فيصله كوونكي دكوم كارترهغي پوري چې حاضرسي تاسي ماته ( مشهوره راكړي ) . و ويل دغو اشرافو چې موږ خاوندان د قوت او زور يو او خاوندان دجنگ سخت امراوحكم تاته دي پس وگوره ته چې دڅه شي حكم كوي ته ( پرموږ باندي چې وي منو ) وويل بلقيسي بيشكه پادشاهان هركله چې ننوزي په كوم كلي ( ښار ) كي خرابوي دوى هغه ښار اوگرځوي دغه ( پادشاهان ) عزيزان ( مشران ) داهل دهغه ذليلان اوهمداسي دوى كوي . بيشكه زه لپرونكي يم دوى ته سره له هديه ( سوغات ) پس بيازه كتونكي يم چې په څه حال بيرته راځي دغه ليرل سوي .

همدارنگه د ژوندانه جرياناتو په سريع ډول كارونه دحضرت سليمان عليه السلام په نفع تمام كړه او بي بي بلقيس مسلمانانه سوه بلاخره د همدې سليمان عليه السلام په عقد كي راغله .

نتيجه : وگورئ دې لوى اوسنجيده تدبيرته چې خپل قوم او خپل ملك يې د جنگ او ويرانۍ څخه وساتي كه څه هم د دې وزيرانود جنگلاره خوښه كړيوه چې هغه هم ټوله جنگيالي نارينه وه . په څومره ځيركي سره يې اول ورته د تحفه پيشكش وكړ بيا د دوهم ځل د پاره يې د خپل تگ تدبير ونيوى .

مور وینو او لیدلي مودي په جهان کي څومره قووتونه کم چي د نارینه وو په اختیار کي راغلي دي د ویرانۍ سبب گړځیدلي دي مگردالاهي مرسلانو نه بغیر چي د هغوي ټوله مرام د ملک او خلقو ارامتیاوه . ددې قصي څخه دا نتیجه ده چي د علم ډیروالی اولږوالی په نراوښځه پوري اړه نلري خوفیزیکي حالتونه بیله مسئله ده .

شپږم دلیل:

هغه وخت چي رسول اکرم (ص) د حرا د غره په یوه غار کي په عبادت باندي اخته وو د الله پاک (ج) له خوا وبنډگانو ته په خدمت کولو باندي ما مورو او دایې ورته وښودل

اَقْرَبُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (1) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (2) اِقْرَبُ وَرَبُّكَ الْذِكْرُ (3) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (4) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (5) العلق ترجمه: شروع وکړه په نامه د پروردگار خپل هغه ذات چي کائنات یې خلق کړيدي . او خلق کړي یې دی انسان د دتړلي سوي ویني څخه . و وایه دا چي رب ستا لوی کریم دی هغه ذات دی چي ښوونه یې کړیده په قلم سره او ښوونه یې کړیده وانسان ته د هغه څه چي مخ کي نه پوهیدی . کله چي کورته راغی او خپله قصه یې وېي بي خدیجې ته وکړه د پروردگار عالم د مهربانۍ او رحمت له امله په هغه ساعت بي بي په محمد (ص) باندي ایمان راوړی اود مسلماني ښځې په نوم مشهوره سوه . دا اولنۍ انسان او ښځه وه چي په پیغمبر باندي ایمان راوړی او هغه یې تصدیق کړ او قبوله یې کړه محمد پیغمبر د آخر زمان دی . تر خپل هرڅه تیره سوه . خپل مور ، خور ، پلار ، قوم ، قریه او ټول دوستان یې تر شاه کړل خود حق ویلو څخه یې انکارو نه کړ . که څه هم دا پخوا تجار پیشه ښځه وه د مالداري کورنۍ څخه وه د ژوندانه په هرڅه باندي پوهیدل ، د هغه وخت د سیاست ، گټي او تاوان سره ښه بلده وه بیایې هم دا ټوله د ترازو په یوه تله کښي واچول اود رب العزت په هدایت سره یې د آخرالزمان حضرت محمد (ص) محبت او صداقت په بله پله د ترازو کي واچاوه مشاهده یې کړل په زرگونو جایداد ، خپلولي او تجاري سامان په تله د ترازو کي واچوم بیا هم سپک دي . ځکه یې د خوب تعبیر معنی سو . کلک عزم او پخه اراده د دي باعث سوه چي ځان د اسلام په لمرني لیکو کي حساب کړي خپل نوم په لمرني قطار کي ثبت او جها نیانوته دا وښيي چي ښځه هم د پوره واک ، اختیار او عقل درلو دونکي ده . د نراوښځي ترمنځ د عقل او ایماندارۍ په منځ کي هم توپیر نسته خو په بیولوژیکي ساختمان کي چي کومي نیمگړتیاوي لیدلي کیږي هغه د خدای (ج) کاردی نه د عقل کموالی . په همدې منظور که چیري بي بي خدیجې (رض عنها) د رسول کریم (ص) پیغمبري نه وای منلي آیا دا کور او کهول د پیغمبر به څه رنگه وو؟ په داسي حال کي چي حضرت محمد (ص) د پاره د کورنه د باندي هم ځای کافرانو نه وو پرې ایښي او خدای نا خوا سته په کور کي هم بي بي ورسره شخړي کولای دا ژوند به څنگه تیریدلای ؟ . مور په دې باره کي ډیر ښه ضرب المثل لرو .

((د بهر غم به په کور کي حل کړو خو د کور غم به چیرته یوسو ))



که دې خبرې ته په کلکه مور متوجه سوحتماً نتیجه اخلو ښځه هم ذهن لري اوکه د تعلیم او تربیې څخه لیرې و ساتل سي دکورڅه چي د جامعي خرابي هم منځ ته راتلای سي . د بي بي خديجې (رض) حال اواحوال که په دقیقه توگه ترمطالعه لاندې و نیول سي حتماً دا ثابته کیږي چي ښځي ته باید په سپکه سترگه ونه کتل سي اونه هم باید په څلورو دیوالونو کي محدوده سي. د ښځي حقوق د تعلیم او تربیې په لاره کي د نارینه سره بل الکل مساوي دی . نن ورځ چي د جهان علمي نظریات ورځ په ورځ مخ په لوړه ځي د ښځي د پوهي ضرورت هم لازمي عنصر گڼل کیږي دا چي څه رنگه ؟ په کوم حالت ؟ اوچیري باید د ښځو د پاره مدرسې جوړي سي ؟ څنگه باید درس ووايي ؟ کوم شرائط باید ورته مساعد سي دا هغه خبري دي چي د وخت حاکمان باید پرې خبري وکړي اوغوروکړي . ځکه د تعلیم او تربیې د پاره سهولیات د حکومت او واکمن له خوا باید سرته و رسیږي نه د یوه محکوم او بی تد بیره اشخاصو له خوا . ځکه د علم اومعرفت چشمې کیدای سي په خاورو او ختو کي لاهو سي . مور د دې بحث لمړنی برخه په همدې څو کلمو کښي لنډولای سو د پیري سرگردانی اویاهم دخبرو اوریدلو څخه په لنډو الفاظو کي مهم ټکي تشریح کوو.

لنډیز

اول : د بي بي حوا ( رض عنها) موجودیت اوپیداکیده د رب العزت په واسطه د حضرت آدم علیه السلام په درخواست سره دا معني لري بيله ښځي د انسان ژوند مکمل نه دی.

اول خو بيله ښځي څخه د بشر د نسل ډیریدل امکان نلري ( که چیري پروردگار عالم و نه غواړي ) .

دوهم دا چي د افهام او تفهیم لاره بل کل بندیري.

دریم انسان خپل ژوند په خوشحالی سره نسي انجام ته رسولای .

اواخره جمله خولا داده چي انکارنسو ترې کولای ، هغه مخلوق چي رب العزت پخپله خدایي سره خلق کړي او هغه د نارینه د پاره بهتر وگرځوي آیا دا د کفراو ناشکری ځای نه دی چي انسان هغه د نظره څخه لیري وگرځوي او یاهم هغې ته په سپکه سترگه وگوري ؟

دوهم : دقابیل اوهابیل جنگ او نزاع د خپلي خور د نکاح کولو په خاطر آیا د ښځي د موجودیت په لحاظ اود ضرورت د رفع کولو په منظورنه وو ، که چیري ښځه د نظره لویدلې او بی اهمیتته انسان په توگه ولیدل سي نو د قابیل او هابیل جنگ په څه وو؟

دریم: د حضرت موسي علیه السلام د پیدایښت او د هغه دژوندي ساتلو باعث اوکارمند د محکي پرمخ د ده مور نه وه ؟ که چیري د رب العزت نظر د ښځي څخه لیري وای اول به یې نه پیدا کول او دوهم به یې هغې ته تد بیرونه نه ښوول اودحمکي پرمخ به یې دیوه باقدرته انسان په حیث نه معرفي کول . په همدې تائید باید و وایوهمدا ښځه

وه چي په تدبير الاهي سره يې موسي عليه السلام ته نجات ورکړ او بيا يې دخپل دشمن په کور کښي د دشمن ښځي پخپل تدبير او اسرار سره وروزي . اوس نو مور دلته د دې دوو ښځو اهميت او موجوديت څنگه د نظره وباسو او که يې په ساده نظر سره وگورو آيا د پرور د گار عالم د بندگانو سپکاوی نه دی ؟

څلورم : د حضرت عيسي عليه السلام د مور بي بي مريمي پيداينست د هغي روزنه او بيا هغي ته دومره لوی مقام ورکول چي پروردگار عالم په قرآن عظيم الشان کي د هغي صفت تشریح کړی د نظره څخه ايستلاي سو ؟ بيا هم که پرور دگار عالم خپله مهربانی د بي بي مريمي څخه کمه کړې وای نو حضرت عيسي عليه السلام به څنگه پيدا کيدی . که څه هم د هرکُن فيکُن سره هر هغه څه چي د پروردگار اراده وي سرته رسېږي خو تدبير يې د پروردگار سره مخ کي سوی وي مور دلته د مخکي پرمخ د يوه انسان د موجوديت اودهغه د احترام

په باره کي بحث کوونه د خالق لعالمين په خدايي کي د بي بي مريمي نقش اود هغي احترام په ورکتوب کي حضرت عيسي عليه السلام پخپله ژبه بيان کاوه . آيا مور ته پکار ده چي د خالق العلمين په مخلو قاتو باندي د پرمختگ ، ترقي او تعليمي زده کړو د ليارو چارو په برابرولو کښي سترگي پټي کړو ؟

پنځم : د حضرت سليمان عليه السلام د پاخه تدبير په مقابل کي د بي بي بلقيسي جواب ستاسي په نظر يوساده کارښکاري ؟ داسي نه ده مور و ويل ټولو تکړه پهلوانانو او وزيرانو ورته و ويل چي مور څو د هغه سره جنگ کوو ولي د دې د عقل فراست باعث سو چي خپل ملک اوقوم د بدبختۍ څخه وساتي ځکه جنگ هيڅکله آبادي منځ ته نه راوړي اونه هم په جنگ کي حلوا تقسيم کيږي . نه دا چي خپل ملک يي وساته بلکه د خپل ملک په وسعت کي يې هم ځلانده رول ولوباوه . په هغه جنگ کي چي باخت حتمي وي د بری د پاره لاره د هرانسان په ذهن کي نقش نسي لوبولاي .

شپږم : د حضرت محمد (ص) تربعت مخکي تجارت ، صنعت او سياسي مسائل په ډيره چټکۍ سره مخ ته تلل اوڅلگ په پوره پوهۍ او دا نايي سمبال وه . حضرت بي بي خديجه چي د يوه شته من اوبدایې کورنۍ څخه پخپل عقل اوکمال رسيدلي ښځه وه دخپل عقل اومنطق په درلودلو سره يې حضرت محمد د خپل تجارت نماينده وټاکه که څه هم دی په دې وخت کي په پيغمبرۍ نه وومبعوث سوی ولي د امين په نوم سره مشهور وو او بيا يې د زمان په تيريدلو سره د خپل محرم په حيث انتخاب کړ او وروسته يې بيا د آخر زمان پيغمبر په حيث قبول کړ . که چيري په هغي کي عقل ، بينايي او فراست نه وای داينده د پاره خپله دنيا او دولت غورځول بيا ميره کول او بيا دهغه سره ټول زحمتونه گالل او پرهغه ايمان راوړل د يوه عادي انسان په حقله مثبت ثابت کيدای سي ؟ واضح خبره ده چي نه . دا ډول تدبيرونه د يوه سالم او هونښيار انسان په واسطه طرح کيدای سي ، هر څوک په هر زمان کښي د داسي تدبيرونو پوره لياقت نلري ځکه مور پروفيسوران ، عالمان او ډيردانشمندان ليدلي دي او وينو يې چي د عقل دکموالي له امله درست او ثابت پلانونه نلري بلکه د يوه ماشوم په ډول عمل اجرا کوي .

په هر صورت د حضرت بي بي خديجه ( رض عنها ) علميت او باتدبيره حرکات ددې خبري تائيد دي چي ښځه او نر دمکمل عقل خاوندان دي که چيري د خپل عقل څخه کار واخلي دنيا گل او گلزار کيدای سي بيله دې څڅخه د ژوند هره لحظه لکه په جهنم کي تيريدای سي او په ورځ د آخرت کي به شرمساره اوسي مور ته دا پکار ده چي اول خپل ځان و پيژنو څود پروردگار عالم مخلوقاتو ته په سپکه سترگه و نه گورو بلکه د هر بنده حق او حقوق د قرآن عظيم الشان د ارشاداتو سره هرچاته و بخښل سي خصوصاً زموږ عالمه طبقه بايد د قرآن د احکامو په اورولو سره خپله دنده ترسره کړي نه داچي د خپل نفسي خواهشاتو په پوره او سرته رسولو کښي هاند وکړي . د رب العزت خوشحالي او رضایت دهغه دمخلوقاتو دپاره خدمت کول دي نه داچي په اين وان سره د هغو په سپکاوي کي خپله مفکوره په نورو باندي ترزيق کړو ، په هر هغه څه چي نه پوهيږو بايد چپ اوسو او که چيري پوهيږو بايد په مکمله توگه د حق دويلو څخه انکارونه کړو دا به زموږ د دنيا او آخرت په گټه وي او که نه نو همداسي ژوند هغه ژوند دي چي...

**((دوهمه برخه))**

د ښځي اشتراك د ژوندانه په ليارو چارو كې :

په تير بحث كې دا ثابته سوه ښځه هم د يوه مكمل انسان په توگه لكه نارينه چې خپل ځانته د تبارز حق وركوي دا هم كولاى سي عين لقب خپل ځانته غوره كړي په هغه صورت كښي چې د پروردگار عالم د ارشاداتوسره سم عمل او رفتار وكړي ځكه د رب العزت د خواځگځه داسي ارشادات نسته چې ښځه دكار كولو كولو ځگځه منع كړي . كوم ارشادات چې د پروردگار عالم له خوا د جامعي د نظم او انضباط په غرض باندي وضع سوي دي هغه په دې خاطر چې دمحيط او ژوندانه چوكاټ په نه خرابولو كې بايد نراو ښځه په گډه كار وكړي نه دا چې دگناه پيټي . د يوه انسان له خوا په بل انسان باندي ولويږي د جامعي د پاك ساتلو په غرض علماً اودانشمندانو ته ضرورت احساس كيږي دا طبقه كه نروي او كه ښځه خپل نقش په ډيره ښه توگه اجرا كولاى سي . په هغه صورت كې چې عالمه طبقه نه وي د صالح عمل مرتكبين هيڅكله نه ډيريږي په نتيجه كې د جامعي خرابوالي حتمي دي . داچې رب العالمين مهربانه او تر وريدونو هم را نژدې دي د جامعي پرمختگ او تعالي كيدل په علم سره مربوط بولي اود بي سوادۍ سخت مخالف دي .

موږ ددې خپلي جملي د ثبوت دپاره ويلای سو د متعددو پيغمبرانو انتخابول او هغه په محكه كې دهدايت او بشارت او هم د اخلاقو د فاسد كيدو ځگځه د بندگانو د مخ نيوي په غرض له يوې خوا او هغوي په الاهي كتابونو سره پوهول د بل طرفه څخه دا خبره د شك او ترديد د لاري ځگځه را باسي اود تحقق كرسۍ ته د رسيدو د پاره د قرآن عظيم الشان څخه دامبارك آيت را اخلو .

ادْعُ رِلَى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ بِحَسَنُ (125) النحل

ترجمه : بلنه كوه خلقوته د پروردگار واحكاموته په محكمه خبرو سره او وعظ كوه په نيكو خبرو سره اومناقشه كوه د دوى سره ( كفاروسره) په هغه صورت كې چې هغه احسن وي ( جنگ اوجدال پكښي نه وي ) .

ددې آيت مبارك اصلي مقصد دادى چې ټول مسلمانان بايد په علم او پوهي سره خپل ځان سمبال كړي ځكه د ناپوهۍ اوبي علمۍ نتيجه خرابي ده او رب العزت خپل بندگان د خرابۍ څخه ژغوري . كه څه هم د قرآني ارشاداتو په رڼا كې رب العزت د بندگانو د پاره مشكلات حل اود سعادت هراړخيزه رهنمودونه تحرير او د رسول اكرم (ص) په واسطه يې بيان او واضح كړيدي خوبياهم د انسانانو قاصر كيدل او غلط فهمي ده چې د پخوانيو اديانو په بيا ژوندي كيدلو كې څه ناڅه رول لوبوي . موږ د دې خبري د تائيد د پاره څو مثالونه لرو .

اول: انسان خپل دين بد لولاي سي خو خپل عادت تر پيړيو پيړيو پوري نسي هيرولاي . داځكه چي انسان اجتماعي ژوند دپته اړباسي چي ځان داجتماع سره څه ناڅه مناسب كړي . مثلاً: كه مور اروپايي ټولني ته يا امريكاته ولاړسو هلته به و وينو چي مسلمانان موجود دي خپل طاعت او عبادت كوي خود اسلامي شريعت لا ندي ستر عورت نلري . بل عكس كه افغانستان ته راسو و به گورو چي دلته هم مسلمانان دي خپل طاعت او عبادت كوي ولي اكثره زنانه په مكمله توگه سترعورت لري . مور دلته اكثرثيت ياد كړيدي نه اقليت . په دې دواړو حالاتو كي مور د كفر ياكمي بلي مترادفي كلمې اطلاق نسو كولاي ځكه د محيط شرايط په انسان باندي تاثير لري .

دوهم: په بعضي خلقو كښي د پخواني كفري اديانو بعضي فورمولونه ثبت دي مثلاً: د شپې د پاكي د پاره جاروب مه كوي خپل دسترخوان د شپې مه ټكوي ، د لاسونواو پښو نوكان مو يوځاي مه اخلي اونور... داسي مثالونه ډيرليدل كيږي . حال دا چي رب العزت دپاكي د پاره متعدد ارشادات لري لكه په دي مبارك آيتونوكي :

وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ (108)التوبه

وَيَأْتِيَاكَ فَطَهَّرْ (4) المدثر

قَدْ دَفَّلِحَ مَنْ زَكَّاهَا (9) الشمس

همدغه راز هغه وخت چي د عربوقوم او چاپيريال خپلي لوني ژوندۍ ښخولي اويابي هم دهغو د پيداښت په باره كي بد فالي اوبد شگومي ليدلې رب العزت دخپل الاهي رحمت په نزول سره همدا نننۍ قرآن كريم لا زم اود بشرد پاره گټور و باله او ټولو خلگو ته يې علم ور زده كړ او خلگ يې په دې پوه كړه مخلوقات د پروردگار په هر شكل او صورت چي وي ديوه قدر او قيمت لياقت لري نبايد د خپل زوراو قدرت څخه بده استفاده وسي .

د قرآن عظيم الشان نزول اودهغه تشریح و يوه شخص ته ضرورت درلود ، دا لوی او سنگين بار پاك پروردگار د حضرت محمد (ص) په غاړه واچاوه دا په داسي حالت كښي چي د حراً دغره په يوه غار كي د خپل خدای په عبادت لگياوو ديوې فرشتې په واسطه چي عبارت د جبرائيل عليه السلام څخه وو د حق د ويلو په لياره وگمارل سو . په دې خاطر چي محمد (ص) ناخوان (امي) وو د پروردگار عالم له خوا څخه دعلم په زده كولو ما مورسو ځكه د حق ويل په بې علمۍ او بيسوادۍ سره نه ترسره كيږي بايدانسان د پوره عقل اوتعقل خاوند وي څو وكولاي سي دالله پاك كلام وخلقوته تشریح او ورسوي . قرآن عظيم الشان هم په همدې خاطرچي خلگ پوه سي اودالاهي علم څخه ټوله گټه واخلي په 23 كلونو كي په تدريج او ټوټه ټوټه آياتونو سره ومځكي ته نازل سو او د اُمي محمد څخه يې د علم مخزن جوړ كړ . دا هم زموږ د پاره د عبرت درس دۍ چي د خپل توان او قدرت په اندازه د قرآن عظيم الشان د ارشاداتو څخه گټه واخلو اوهغه د خپل ژوند سرمشق وگرځوو . كه چيري و وايو چي انپړيو ، يابيسواده يو قرآن مونه دۍ ويلي نه مودۍ ترجمه كړۍ اونه مودۍ زده كړي ځان نسو خلاصولاي ځكه د دنيا د معاملاتو، تجارت، دكاندارۍ ، معلمۍ ، خريد اوفروش او بلاخره د آدم خان درخاني قصه زده كولاي سو د بي بي سي راديو او ريډلاي سو خو

قرآن شریف نسو زده کولای؟ یایې نه سو اوریدلای؟ یایې نسو ترجمه کولای؟ دا به زموږ په صداقت او رینبیتین ولی باندي پوره او مطلق د بطلان خط راکاږي .

هغه لمړنی مبارک آیت چې پرحضرت محمد (ص) باندي نازل سو د همدغه ځای نه علم او پوهه پرموږ باندي هم فرض سوه دهغه برکت له مخي چې پروردگار عالم خپل خاص پیغمبر حضرت محمد (ص) ته دعلم اوپوهي لاري چاري دقرآن عظیم الشان په لارښوونه ور زده کړې موږ دهغو څکه دگل پشان دانه دانه رااخلو اوخپلو گرانو ویونکو ته یې داسي وړاندي کوو . دحضرت آدم علیه السلام منځ ته راتلل دمځکي پرمخ کم بې بنیاده او بې اساسه کار نه وو، د پروردگار د حکمتونوڅخه یوهم د انسان پیدایښت په ډیرتدبیر او مکمل صورت سره د یوه چلنج په شکل منځ ته راغلی دی . ددې خبري د تائید د پاره د قرآن عظیم الشان دالبقره سوره ته مراجعه کوو ،وینو چې پرور دگار عالم د انسان د پیدایښت نه مخکي دملا ئکو سره دا موضوع څنگه مطرح کړیده.

وَرِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الدَّرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا دَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي دَعَلَمٌ مَا لَا تَعْلَمُونَ (30) البقره

ترجمه : هغه زمان چې و ويل پروردگارستا ملا ئکو لره زه گرځونکي يم ( پيدا کونکي يم ) په مځکه کي د يوه خليفه نوپه جواب کي ملا ئکو ورته وويل آيا گرځوي ته هغه څوک چې فساد به کوي او تويوي به ويني ، موږ چي يو تسبيح وايو تا لره حمد وايو تالره پاکي ده تالره اوموږ په پاکي يادونه کوو تالره ، و ويل پرور دگار زه پوهيږم په هغه څه چي تاسي نه پوهيږي .

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ دَنبِئُونِي بِدِسْمَاءِ هَٰؤُلَاءِ بِنُ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (31) البقره

ترجمه : زده یې کړه وادم علیه السلام ته نومونه د ټولوشیانو وروسته یې وړاندي کړل هغه نومونه په ملا ئکو باندي وې ويل خبرکړي تاسي ما په نومونو ددې شیانو که چيري یې تاسي رشتيني .

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا بِرَ لَّا مَا عَلَّمْتَنَا بِرَنَّا دَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (32) البقره

ترجمه : وې ويل ملا ئکو پاکي دي وي تالره نسته موږ د پاره علم مگر هغه څه چي تارا ښودلي دي په تحقيق سره ته چي یې خاوند دعلم او حکمت یې . يو بل آیت د همدې سوري

قَالَ يَا آدَمُ دَنبِئْهُمْ بِدِسْمَائِهِمْ فَلَمَّا دَنبِئَهُمْ بِدِسْمَائِهِمْ قَالَ دَلَمْ دَقُلْ لَكُمْ إِنِّي دَعَلَمٌ غِيبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَدَعَلَمٌ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (33) البقره

ترجمه : وويل پروردگاراې آدمه خبرکړه دوی په نومونو د دې شیانو پس هرکله چي خبر یې کړل دوی په نو مونو د هغه شیانو نو و ويل پروردگار آيا ما تاسوته نه وو ويلي چي زه پوهيږم په غيب د آسمانونو اومځکي او پوهيږم په هغه څه چي ښکاره یې کوی . تاسي او په هغه شي چي په پټه یې کوی .

د دې خبرو څخه داسي معلومېږي د ملا ئيکوخوښه نه وه چې انسان پيدا سي د عزازيل هم خوښه نه وه چې انسان پيداسي که څه هم د هغه وخت د معتبرو بندگانو څخه وو. ولي الله پاک چې کله اراده درلوده هغه يې انجام ته ورسول او حضرت آدم عليه السلام يې خلق کړ بيا يې ملا ئکو ته و ويل چې ورسئ ورته سجده وکړئ ټولو ورته سجده وکړه مگر عزازيل ( شيطان ) د سجده څخه انکار وکړ . رب العزت ورڅخه سوال وکړ . ولي دي سجده ونه کړه هغه وويل (( زه د اور پاک څنگه يم اوانسان دختي مرداري نه )) پروردگار عالم هغه د خپل رحمت څخه ليري کړ او د ابد د پاره يې د لعنت زنهار ور په غاړه کړ . دا ځکه چې د پروردگار عالم د امر څخه يې سرغړونه وکړه او انسان ته يې احترام ونه کړ بې خبره ددې څه چې پروردگار عالم وانسان ته کرامت او عالي شخصيت ورکړيدئ . په دوهمه مرحله کي چې رب العزت د تحفي په توگه بي بي حوا( رض عنها) آدم عليه السلام ته ورکړه اود آدم عليه السلام روح يې آرام کړ نو يې دواړو ته و ويل په جنت کي و اوسېږئ مگر تاسي هوشيار واوسئ د دې معيني درختي څخه خوراک ونه کړي . که چيري مو خوراک وکړ نو تاسي به د ظالمانو د جملې څخه حساب کړم . د دوی دواړو خوراک د معيني درختي څخه د دې باعث سوه چې دواړه د جنت څخه ووزي . د همدې ځای نه اشتراکي ژوند جوړ سو .

نتيجه : که پورته بيان په غورسره مطالعه کړو نتيجه دا کيږي.

د پروردگار د اوامرو څخه سرغړونه د بندگانو د پاره دذلت او بد بختۍ وسيله پيدا کيږي او په تکرار سره کيدای سي د خدای

درحمت څخه ووزي ، که څه هم دالله پاک د خاصو بندگانو څخه وي لکه عزازيل ( شيطان ) چې د هميش د پاره وشړلی سو ولي آدم عليه السلام او بي بي حوا ( رض عنها ) د توبي او زاری نه وروسته وبخښل سول .

الله پاک پخپله حضرت آدم عليه السلام ته علم ور زده کړ او بيا يې د مخکي د مخ د انسانانو رهنما وگرځاوه په دې معني ، تر نن پوري اود دي نه وروسته کم علمي اوساينسي اختراعات چې منځ ته راځي آدم عليه السلام د هغه رهنما دی . مور چې ځان د الله پاک بندگان او د رسول الله (ص) امت بولو آيا دا د شرم ځای نه دی دالله پاک مخلوق د ژوندانه د لاري چارو څخه و باسو او د علم دروازې ورته په مخ و تړو . حال داچي قرآن عظيم الشان د علم د زده کړي د پاره متعدد ارشادات لري اودا واضح کوي چې علم او عمل صالح دا يمان سره تړلی شرط دی . ځکه هيڅ ايمان بيله علمه او پوهي څخه وجود نلري . هر هغه څوک که نر وي اويابنځه چې د پروردگار اوامر نه مني په قرآن شريف کي ورته داسي اخطار ورکول کيږي .

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ (الفتح سوره 6 آيت)

ترجمه : پروردگار عالم پخپل عذاب اومشقت کي اچوي هر هغه څوک چې منافقان ( نران ) اومنافقاني ( بنځي ) وي همدارنگه مشرکان نارينه او مشرکاني بنځي په دې خاطرچي گمان کوي په خدای پاک باندي گمان دبد.

رِنَ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ رِنَمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ دَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَثَ فَرِنَمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ دُونَ ذَلِكَ عَاهَدَ عَلَيْهِ  
اللَّهُ فَسِيْرْتِيْهِ دَجْرًا عَظِيْمًا)10

ترجمه : هغه کسان چي بيعت کوي د تاسره (يارسول الله) په تحقيق بيعت کوي د الله سره اود الله لاس د هغو د لاس د پاسه دی. هغه څوک چي ماتوي داعهد په تحقيق سره ماتول کوي د خپل ځان د پاره ، او هغه کسان چي وفاکوي په خپل عهد باندي (وعده دميثاق) ډير ژردی چي ورپه کړي پروردگار دواړو جهانو اجر د نيکيو ډيرلوی .

داهم زموږ د پاره دثبوت دليل دی چي نارينه او ښځي د ژوندانه په چاروکي د ښه والي او بد والي دنده په غاړه لري او دواړه يوشان د پروردگار عالم د رحمت اوقهر وړگرځيدلای سي دموسي عليه السلام مورته لارښوونه او تدبيرالله پاک ونه ښاوه او دا لارښوونه پخپله د موسي عليه السلام مورترسره نه کړه ،

ايدا د ژوند په چاروکي برخه اخيستل نه وه ؟

د فرعون ښځي پخپل مکرر تا کيد سره دموسي عليه السلام ساتنه ونه کړه ؟

د بي بي مريمي د پاکي ثبوتوالي په ماشوم حضرت عيسي سره د ژوندانه تکاليف اود خلقو سره سوال او جواب د بي بي مريمي د روزمره کارونو څخه نه شميرل کيږي ؟

د حضرت اسماعيل عليه السلام د مور يوازي پرې ښوول په يوه وچ ډاگ کي د حضرت ابراهيم عليه السلام په واسطه د حضرت شعيب عليه السلام د لوبو چوپاني کول په دښت او صحرا کي نعوذو بالله د دې پيغمبرانو بې غيږتي وه ؟

نه داسي نه ده . بلکه په هرکارکښي ددنيا د پروردگار رازونه پټ دي . حضرت ابراهيم عليه السلام چي د حضرت اسماعيل عليه السلام مور د الله پاک په فرمان سره په هغه وچه دښته کي يوازي پرې ښووله په دې خاطرچي هلته د اسماعيل عليه السلام د پښو په واسطه د اوبو چشمه ( آب ضم ضم ) پيداسي رب العزت پخپل ذات کي د بنده په کموالي او سرتيټ کيدو کښي اراده نلري بلکه بندگان پخپل ازمايښت کي اچوي گوري څوک د دې ازمايښت څخه کاميابه وزي . دلته د اسماعيل عليه السلام دمور تدبير نه وو چي د اسماعيل په پيدا کيدو سره يې خپل درد او غم هير کړ حضرت اسماعيل يې په خيمه کي يوازي پرې ښووی اود يوي ليونۍ پشان يې په اوبو پسې منډي وهلي . پروردگار عالم ترموراو پلارهم مهربانه دی . د خپلو خاصو بندگانو په واسطه خپل خاص کارونه کوي . ځکه خوانسان په اشتراکي ژوندکي تربيه سويدي او مور اشتراکي ژوند ضروري او لازمي عنصر بولو ځکه بيله اشتراکي ژونده خير او شر منځ ته نسي راتلای . د دې کارونو په ترسره کولو کي که چيري انسانان دعدل او انصاف څخه کار واخلي او ياهم رب العزت د خپل خالق په توگه و پيژني خيراو شر دواړه د هغه په قدرت کي وگوري اوخپل ځان د يوه صالح



اومسلم انسان مثال جوړ کړي نوب العزت هم هغه ستایي اود هغه د پاره د نیکیو اجر و نه ورکوي او هغه ته د متقي لقب ورکوي لکه :

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَذُنًى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ ذِكْرَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ دَتَقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ (13) الحجرات

ترجمه: ای انسانانو تاسي مو پیدا کړي یاست د یوه نر او یوې ښځې څخه او گرځولي مویاست تاسي ډلي ډلي په دې خاطر چي یو د بله سره و پیژنی. ( کم یوستاسي نیک عمل کوي او ایمان راوړي ) ځکه په حقیقت کښي د عزت خاوند ستاسي په نزد د الله هغه څوک دی چي پرهیز گاره ( متقي وي ) په تحقیق سره

الله پاک عالم دی. او خبردی. ( په هر هغه څه چي بندگان یې کوي ) یعنی نه تور په سپین اونه هم سپین په تور نه عربي په اعجمي اونه اعجمي په عربي بر تر ی لري بیله تقوي څخه او بله خو لا داده چي په ورځ کي د قیامت به هم دا خبره د تصدیق وړ وي لکه په دې دنیا کي چي په اصل اونصب سره څوک نه بخښل کیږي په ورځ کي د قیامت به هم داسي وي لکه:

فَرِدًا نَفَحَ فِي الصُّورِ فَلَا يَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ (101) المؤمنون

ترجمه: هغه زمان چي د دوهم ځل د پاره په شپیلۍ کي پوکل وسي او خلگ را پورته سي نو نه به وي د دوی په منځ کي اصل و نصب او نه به هم د دوی څخه په دې باره کي پوښتنه وسي . دا هم زموږ بل دلیل دی چي یوازي د نر د پاره مشخص وینا او اساس نسته په مخکني آیت کي پروردگار عالم و فرمایل چي ما تاسي د یوه نر او یوې ښځې څخه پیدا کړي یاست دې خبري موږ ته دا را و ښوول چي د نارینه په څنگ کي ښځه ضروري ده بیله هغې نه تکثیر د اجتماع ممکن نه دی . یو بل ښه مثال لرو. بیاڅو د حضرت موسي علیه السلام دورته . هغه وخت چي موسي علیه السلام دمصر څخه وتښتیدی. اود مدین ښهر ته ورسیدی. نو وې لیدل د څاه په اوبو باندي ډیر خلگ راټول سوي دي اوبه را کاري خوهغه خوا دوې جنکۍ مخکي د خپلي رمې سره ليري د حیا او شرم نه نژدې نه راځي او هلته انتظار دي چي دا خلگ تیت سي بیا به اوبه د څاه څخه را وکاري او خپلو پسونو ته به یې ورکړي . موسي علیه السلام چي دا حالت ولیدی. نو جذبه یې را پورته سوه او راغی. هغه څاه ته تیگه یې ليري کړه اود دې دوو جنکیو پسونو یې اوبه کړه جنکیو چي دا حالت ولیدی. ولاړې او خپل پلار ته یې دا قصه بیان کړه ( یوسړی وو او زموږ سره یې داسي کمک وکړ ) ددې جنکیو پلار حضرت شعيب علیه السلام وو هغه موسي را وغوښت او ... د القصص سوره 20 سپاره ) زموږ هدف دلته دادی د حضرت شعيب علیه السلام دوې انجوني هم لکه د نارینه پشان چوپاني کوي ، آیاد یوه پیغمبر په صفت نعوذو بالله د دومره عقل او فراست خاوند نه وو چي خپلي ځواني لوني د چوپانۍ څخه را وباسي او هغه په کور کي کښینوي داسي نه ده . آیازموږ دگران هیواد په جنوبي سیمو کي سپیڅلي افغانان ، کوچیان

اودهيواد په نورو ولاياتو کي لکه هزارگان او نوراقوام چي د خپلو نارينه ووسره اوږه په اوږه په کښت اوکړونده کي کارکوي څه فکرکوي ؟

پکارده نارينه لکه دموسي عليه السلام دهرې ښځي سره د ژوندانه په لارو چاروکي کمک وکړي نه دا چي هغه دکار او کسبه څخه وساتي او ياهم ورته په ژوندانه کښي په درنه سترگه

ونه گوري . هرڅوک چي علم او پوهه لري بايد و نوروته يې ورزده کړي اود خداى (ج) په لاره کي يې د خدمت مصدر و گرځوي . ځکه په بي علمي سره هيڅ هم نه جوړيږي ( نه د جامعي پرمختگ او نه هم د الله پاک پيژندنه په کامله توگه منځ ته راتلاى سي ) .

ددې خبري د تا ئيد د پاره مور په تکرار تکرارسره د حضرت جبرائيل عليه السلام ليرنه و حضرت محمد (ص) ته او ياهم د الله پاک خبري راساً د حضرت موسي عليه السلام سره ټوله په دې خاطر وه چي پروردگار عالم د خپل استاذي په واسطه خپل ټول بندگان دعلم اودب څخه مالمال کړي اوهغوي ته د پوهي زمينه مساعده کړي . وقت په وقت يې الاهي کتابونه د خپلو پيغمبرانو په واسطه د مخکي پرمخ د فسادونو د ليري کولو په خاطر تشریح اوتوضیح کړيدي . ددې ارشاداتو مقصد د بي علمي ليري کول د اتحاد او اتفاق را وستل وو نه په دې معني چي تجملي شکل ولري او ياهم هغه د پيسو په مقابل کي و پلوري د انسانانو ترمنځ جگړې او بيځايه بحثونه ټول د بې علمي نتيجه ده . اوباکه علم لري اوعمل نه په کوي هغه حيوان ته پاته کيږي چي په قرآن عظيم الشان کي الله پاک د خره پنوم يادکړيدي ( دايت مبارک ترجمه ده ) .

هرهغه څوک چي علم لري اوعمل نه په کوي په شکل دهغه خره دي چي کتابونه پرې باروي . که څوک دعلم په برکت برخورداره وي اود حقيقت څراغ يې ليدلى وي هيڅ کله جارواجنجال نه خلق کوي مگرهغه بې دانشه دانشمندان چي دطوطي اومينا پشان زده کړه لري . په همدې خاطر الله پاک وخپلو بندگانو ته دالارښوونه کوي .

تاسي به د پروردگار عالم د دثبوت د پاره په بې علمي سره بحثونه او جگړې نه کوئ . يعني اول به علم زده کوئ بيا به دخلقو رهنمايي په غاړه اخلى . دا نو دامعني نلري چي گواکي داکاردنارينه په غاړه ايښودل سوئ دئ بلکه دهرانسان که نروي اوکه ښځه د علم د بخش په لاره کي سهم اخيستلاى سي په دې مبارک آيت کي وگورئ .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ ذُو دُنْتَى وَهُوَ مُرْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ دَجْرَهُمْ بِدَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (97)  
النحل

ترجمه : هرهغه څوک چي عمل صالح ولري که نروي يانښځه په شرط ددې چي مسلمان وي دهغود پاره ژوند دى . پاک اومنزه . اودوى ته به پروردگار عالم ورکړي اجرد نيکو د هغه څه په خاطر چي دوى کړي وه . (په دنياکي ) په انتهايي معني کي بايد وويل سي عمل صالح دهرهغه کس په نصيب او برخه کښي وي چي علم اوايمان ولري . دا

کارانسان وديته اړ باسي چي د ژوندانه په چارو کي د عدل او انصاف څخه کارواخلي . که چيري د علم برکت نه وي نو د عدل او انصاف په لاره پوهيدل څه امکان لري؟

که نروي او که ښځه چي دايمان خاوند نه وي اوياهم په ژوندانه کي دخلغو سره درب العزت د احکامو د ترسرتو رسولو دنده په غاړه و نلري د صالح عمل درلودونکی نسي جوړيدلای.

د رب العزت بل ارشاد دي.

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ (26) النور

ترجمه: ناپاک (خبيث) نارينه د ناپاکو (خبيثو) ښځو د پاره، پاکان خلگ د پاکو ښځو د پاره پاکي ښځي د پاکو خلگو د پاره .

دازموږ د پاره بل دليل دی چي د ژوندانه په چارو کي د نراوښځي اشتراک هم د تحسین اوهم د غضب لياقت لري . ځکه په ژوند کي د نراوښځي يوځای کيدل په هغه صورت کي امکان لري اوياهم اجتماعي ژوند هغه وخت ښه تيریږي چي دواړه ( نراوښځه ) د يوه خاصيت او عادت درلودونکي وي بيله دينه د دې دواړو يوځای کيدل محال ښکاري د دې خبري د تائيد د پاره موږ يو مکمل مبارک آيت دقرآن عظيم الشان څخه رااخلو هغه دادی .

رِّنَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ دَعَا اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَدَجْرًا عَظِيمًا (35) الاحزاب

ترجمه: په تحقيق سره مسلم نارينه اومسلمي ښځي مؤمنين نارينه اومؤمني ښځي روژه نيونکي نارينه اوروژه نيونکي ښځي اطاعت کونکي نارينه اوطاعت کونکي ښځي صادق نارينه اوصادقي ښځي صبرکونکي نارينه اوصبرکونکي ښځي عاجزي کونکي نارينه اوعاجزي کونکي ښځي روژه نيونکي نارينه اوروژه نيونکي ښځي حفاظت کونکي نارينه چي ساتونکي دخپل محرمو ځايونو وي اوحفاظت کونکي ښځي چي ساتونکي دخپل محرمو ځايونو وي ذکرکونکي نارينه چي ډير دالله نوم يادوي اوذاکريني ښځي تيارکړيدي الله پاک ددوی د پاره مغفرت اواجرډير لوی ( جنت ) . فکرنه کوم چي تردې به بل داسي مکمل آيت د نراوښځي د پاره موجود وي چي په صراحت سره يود بله بيل اود خپل عمل په درلودلو سره بيان سي . داخبره موږ د دې د پاره وکړه چي گويا ويونکي ته اوسوال کونکي ته همدا يو مبارک آيت بس دی چي په تفصيل سره شرح سوي دی . اوس به څنگه د سوال ځاي پيداسي چي نارينه خپل ځان معتبره او با ارزښته و بولي اوبښځي ته په حقارت اوياهم سپک نظر وگوري . د رب العزت په دربارکي دواړه په يوه قطارکي دريدلي دي اود ژوندانه په چارو کي ددواړو اشتراک ضروري دی ، که دواړه يايو د دوی د ژوندانه په چارو

کي اشتراك ونه کړي بيا به هيڅکله ښه او بد منځ ته رانسي . خودعمل په اجرا کي دواړه پخپل نامه سره يادېږي . اوس که بيا هم گناه په ښځه واچول سي نو وگوري چي پروردگار عالم د ښځي نه مخکي سړي په دې امر کړيدي چي خپل فرجونه وساتي لکه :

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ دُبُصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ ذِكْرٌ لَهُمْ (30) النحل

ترجمه: اې محمده ووايه مو منانوته (نارينه وو ته) کښته واچوي خپلي سترگي د نامحرم په ليدو کي او وساتي خپل فرجونه .

يعني خپلي سترگي کښته واچوي او پردې ښځو ته مه گوري ځکه د زنا اولني حرکت په بده سره کتل دي ونامحرمي ښځي ته . مور و ويل نارينه او ښځي دواړه دکارکولوحق لري نوکه چيري يود بله په بده سره وکتل سي نوحتماً د جامعي فاسد کيدل اود پروردگار عالم ناخوشي منځ ته راځي . د دې نقص د ليري کولو د پاره بايد تراو ښځه په دواړو اقدامات وکړي .

ولي ترټولو دمخه ددولت اراکين بايد داسي زمينه مساعده کړي چي تراوښځه هريو پخپلو حالتونو سره دکارکولو مسو ليتونه ولري نه د فيشن اوسيل کولو دفترونه .

زما په عقیده د يوه مسلمان د پاره دا يو آيت مبارك بس دی ، خومور دلته د زړه د قرار د پاره څومره آياتونه ذکر کړل نور به هم ورته ذکر کړو څو د ويونکي زړه تسلي سي چي زمور دين ، زمور لاره او زمور کردار په حقه دی . هر هغه څوک چي زمور په دين کښي نخري جوړوي اوياهم بهتان وايي مور په هروقت کښي کولای سو په ډيره ميرانه اوکامل جواب سره د هغه ترديد وکړو اودانيمگرتيا دده د خپل ځان او فکر ثبات وگرځوو .

د ژوندانه د اشتراك اوکارونو په اجرا کولوکي د تراو ښځي ونډه مور دلته په دې مبارك آيت کښي بيا هم څرگندولای سو که چيري نارينه او ښځي د بدو افعالو برخه وي نو الله پاک څه ښه فرمان لري

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (73) الاحزاب

ترجمه: پروردگار په عذاب کي اچوي منافقين نارينه اومنافقي ښځي مشرک نارينه اومشرکي ښځي اوتوبه قبلوي الله پاک د مومنانو نارينه وو او مومنانو ښځودغه رنگه پروردگار عالم بخښونکي اونهايت مهربانه دی .

همدغه راز د الاحزاب سوره څخه دامبارک آيت

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ دَمْرًا دَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخَيْرَى مِنْ دَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا (36) الاحزاب

ترجمه: نه ښايي يوه مسلمان نارينه اويوې مسلمانې ښځې ته هغه زمان چې امر وکړي الله پاک او رسول دده (حضرت محمد ص) په يوه کار باندې چې هغه خيروي ستاسي د پاره په هغه کار کې سرپيچي . هغه څوک چې سرپيچي وکړي دالله اود رسول دده د اوامرو څخه په تحقيق سره گمراه سوي دي په ښکاره گمراهۍ سره .

که نراوښخه ايمان په خداى (ج) ونه لري اود پروردگار عالم مخلوق ته خدمت و نه کړي اوصالح عمل ونه لري الله پاک ورته داسي فرمايي .

وَمَا دِمَآئِلِكُمْ وَلَا دَوْلَادُكُمْ بِآلَتِي تُقَرَّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ ۖ لَوْلَا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا (دالسباسورۍ 37 آيت)

ترجمه: نه مال ستاسي اونه هم اموال ستاسي کولای سي چې تاسي خداى ته نژدې کړي بلکه فقط ايمان په الله (ج) او عمل

صالح سره کيدای سي درب العزت رضا حاصله کړي .

دا مبارك آيت خاص دمسلمانانو د پاره نه دى ويل سوى بلکه د ټول عالم د پاره يوشان ارشاد دى . دا خبره مو بايد په ياد وي چې دايمان راوړلو نه بغيردهيڅ کس صالح عمل ( خيراتونه ، زکاتونه ، کمک کول او نور ښايسته اعمال ) په ورځ داخرت او پروردگار عالم په دربار کې د قبلیدو قابليت نلري مگرهغه کسان چې ايمان په الله (ج) او رسول مقبول (ص) ولري . ځني خلگ دا گمان کوي چې خپلولي د پيغمبرانو او اولياوو کولای سي ددوى د شفاعت زمينه برابره کړي . حال داچې دا خبره صحيح نه ده . که څوک په الله پاک او پيغمبر (ص) باندې عقیده او ايمان ونه لري که هرڅومره دارايي اودولت دخداى په لاره کې مصرف کړي دا قرابت اومتاع بخښنه به ورته هيڅ گټه ونه رسوي . که څه هم په نصب د رسول اکرم (ص) باندې منسوب وي مور کوشن وکړ څو دخپلو ويونکو د پاره هرهغه څه راغونډ کړو چې د هغو په واسطه وکړای سو د زړه تسلي حاصله کړي د هغه سوال د جواب په خاطر چې په ژوند کېنې آيا يوازي نارينه دکاراو علم د حاصلولو حق لري اوکه نراوښخه دواړه .

دايمان په درلودلوسره عمل صالح حتمي اوضروري کار دى ځکه دعمل صالح نه بغيرايمان هيڅ معني نلري بلکه د وقت ضائع کيدل دي که چيري دواړه سره يوځای سي نو کيدای سي د رب العزت رضا او رغبت حاصل کړي دا هغه وخت تحقق مومي چې نر اوښخه دواړه د ژوندانه په چارو کې بوخت سي ، اوکه يو ددوى څخه ترك دنيا وي نو دا به محال وي چې د هغه څخه دي د نيکۍ اعمال ظاهرسي ، حتماً داسي اشخاص هغه کسان دي چې د جامعي په اوږو بار او يو دروند پيټى دى . داسي خلگ نه د خداي پسند او نه هم دمخلوق ، ځکه نه دوى علم حاصل کولای سي اونه هم د خدمت مصدرگرځي .

مزد هغه وخت خونديور ثابت کيږي چې انسان زحمت وکاري 0خپلي خولې توى کړي رپر اومشقت ته خپله غاړه کېښيږدي نو دخپل مزد قدر هم محسوس کولای سي . رب العزت هم په دې خاطرچې مسلمانان په دې نړۍ کې

ډير تکالیف . لوږي تندي . اودمشقت ډکي شپې ورځي تيري کړي په آخرت کي ورته عوض ورکوي ځکه خوددوی د اتمان د پاره فرمايي :

وَالْآخِرَىٰ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ (35) الزخرف

ترجمه : دا آخرت دعزت ژوند په نزد د پروردگار دغه چاد پاره دی چې په دې دنيا کي متقي او با ايمان مسلمان وي .

نه د هغه کس د پاره چې مسلمان نه وي ولي پرهيز گاره وي . د ژوندانه په چارو کښي دا جرا کولو په غرض د نارينه او ښځي فعاليت لا زمي شرط دی که څه هم دا اجرائات په صالح ډول وي او يا هم د گناه په ډول ځکه درب العزت په وړاندي ددې دواړو مخلوقاتو ترمنځ کوم ترپير نسته دواړه دالله پاک بندگان دي او هريود دې دواړو مخلوقاتو دخپل عمل جواب ويونکي دي . داسي نه چې د نارينه جواب به ښځه وايي او يا هم د ښځي جواب په نر وايي . هيڅ شخص د بل په اعمالو سره نه خلاصيري او نه هم ما خوده کيږي ځکه دا خبره رب العزت په تکرار سره په قرآن شريف کي کړيده مور تاسي ته عين نقل و رساوه اودا مو هم اضافه کړه که څوک ددې مخلوقاتو ترمنځ بيله تقوي څخه ترجيح راولي حتماً اشتباه ده او غلط فهمي .

زموږ داسي گمان دی چې ديوه کامل ( عاقل ، بالغ ، آزاد ) انسان د پاره دومره دليلونه بس دي چې الله پاک په قرآن عظيم الشان کي د بندگانو د تفاهم د پاره را ليږلي دي اومور د هغو څخه د يوڅو گلانو په ټولولو کښي خپل ويونکو ته دا گلدسته تقديم اوتحفه کوو . گورو په هرمبارک آيت کي د نر او ښځي ذکرسته که چيري ښځه د ژوندانه د فعاليتونو څخه ليري ساتل سوي وای نو بيادهغې ذکر کيدل په ښو او بدو کارونو کي څه لا زميت درلو دی ؟ دا فقط زموږ انسانانو کوتاه فکري ده چې د خپل ځان څخه په شعر او شاعري سره مطلبونه حل کوو غافل د هغه څخه چې زموږ خدای ( ج ) اود هغه رسول ( ص ) څه وايي . هيڅ داسي حديث نسته چې هغه د قرآن شريف د مبارکو آيتونو خلاف وي . او که چيري خلگو جوړ کړي وي نو مور مسلمانان هغه نه منو . دا ځکه چې کفري او دهري علما وو تر ټولو نه ډير زموږ د دين او ايمان په ضعيف والي سره لاسونه ورکړي اودا کونښن کوي چې خلگ د اسلام د دين څخه بيخبره وساتي . دوی پوهيږي د پروردگار عالم ويناوي او قرآن حق دی او په دې قرآن کي پروردگار عالم و خپلو خاصو بندگانو ( مسلمانانو ته ) دا وعده ورکړيده چې په آخرت کي به ورته ډير بي شماره نعمتونه وي لکه دا مبارک آيت :

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (12) الحديد

ترجمه : هغه ورځ به ويني مومن نارينه اومومني ښځي په وړاندي چې منډي به وهي نوردوی او په راسته لاس کي ددوی به زيږی وي په دغه ورځ کي دجنت چې ترلا ندي به بهيږي اوبه دوی به په دې جنت کي دايم وي او دا يو

لوی فضل او کامیابی ده دلته ددې مبارک آیت یوه معنی زموږ اصلي هدف یعنی د نراوښځي دواړو ذکر او کارکول ، عبادت کول او همدغه راز درب العزت واطاعت ته د دواړو دریدل او پخپله هریو ددوی فاعل کیدل مراد دی او د بله طرفه څخه دا یو برتري د مسلمانانو ده په ورځ د آخرت کي چي کافران ( هغه څوک چي په قرآن عظیم الشان باندي ایمان نلري او حضرت رسول اکرم (ص) د آخري پیغمبر په حیث نه مني ) ددې گټي څخه مستفید نه دي . دوی دخپل لږجوچیت او بې اعتنایي له امله غواړي د خلقو ذهنونه خراب کړي ، ساده لوح مسلمانان وغولوي اودگوتو په سر ورته کشمیر جوړ کړي په آخره نتیجه کي دا ثابتته سوه چي بغیرله کاره انسان نه خپل رزق پیدا کولای سي اونه هم وجامعې ته د خدمت مصدرگرځیدلای سي ، څه اندازه ودې ته چي موږ د هغه څخه د ښواویا هم بدو افعالو اندازه گیری وکړو .

هرهغه څوک چي د ژوندانه دکارونو څخه لیري اومفت خوره تنبل و روزل سي نو هغه به د خپل خدای (ج) رضائیت څنگه حاصل کړي لکه:

د وفالا في دي بس کره خودغرضه \* \* \* دخالق سره دي څه کره چي مخلوق سره بې وکړي.

که چیري دا نارینه او ښځي پخپلوکورونو کښي واوسي اویاهم ځانونه د پروردگارعالم د خدمت څخه گوښه کړي اویاهم د ژوندانه دندې لکه خرید او فروش تولید او تکثیرد زراعت په غاړه وانه خلي نو ښه عمل به کله پیداسي په کورکي خو بیله هغه هم هرڅوک تقریباً په صالح عمل پوري اتکا لري ځکه نه د چا سره په تماس کي وي او نه هم د ژوندانه د ضروریاتو د پوره کولو د پاره د خلگو څخه بیع اوشرا کوي، نو د دې مبارکو آیتو نومعني خو فقط ډیرلږ هدف ته چي عبارت د صالح عمل او یاهم بد عمل دي رسیږي اصلاً خبره داده هغه څوک چي کامل ایمان لري په خدای اود هغه په قوانینو هیڅکله د بند گانو په حق کي تجاوز نه کوي اونه هم د بندگانو ترمنځ توپیر بیله تقوي څخه راوړي .

بیع وشرا ، غم او ښادي ، مرگ او ژوند، جوړي اوناچوړي د انسانانو د ژوندانه بیخ او نه شلیدونکی جز دی په داسي گډ قانون کي د هرانسان وظیفه داده چي خپل حد اوحود و پیژني اوباصلاحیته افراد باید د جامعي د خرابوالي مخه ونیسي نه دا چي د پردي او بیگانه ملکونو څخه رسم او رواجونو ته ترجیح ورکړي اودهغو په رواجولو کي مخ کښ وي .

دادحکومت او باکفایتته علماوو فرض عین دی چي د قرآن په مطابق اود رسول الله (ص) د ارشاداتو څخه په ژوندانه کي جوړي سوي قاعدې را واخلي اود هغو تطبیق ته اولینه درجه ورکړي که نه نوهمداسي کاراوهمداسي عمل دغیراسلامي هیوا دونو د رقم څخه بعید نه ښکاري . په داسي جامعه کي څوک حق نلري په اسلام باندي اعتراض وکړي اویاهم هغه ته گوته ونیسي.

## دریمه برخه

قاعده اوقانون:

ددې ټولومبارکوايتونود تشریح او توضیح څخه دا ثابتې کيږي چې د خير او شرعامل ، د نیک او بدو اعمالو فاعل انسان دی . اوانسان عبارت د نراو ښځي څخه دی (مذکراومونث). دا څنگه کيدای سي چې انسان په بشري جامعه کي دکارکولو اشتراک ونلري خو د شر (بدعمل) فاعل وگرځي او يا هم په جامعه کي دکارکولو حق و نلري خو د صالح عمل فاعل و گرځي مور تردې ځايه پوري د قرآن عظيم الشان مبارک آيتونه تر پوره تشریح او توضیح لاندې د ويونکي د پاره وليکل او دا موثابته کړه چې ښځه اود هغې موجود ديت د قرآن پا ک د ارشاداتو سره سم د جامعې نه هيريډونکی مهم جز دی . او بيا مو په دوهمه برخه کي د ښځي اشتراک اوکارکولوزمينه پخپل استعداد سره سم تشریح او ثابتې کړه او دا موهم پوره قناعت حاصل سوچي قرآن پاک دکارکولو اوعلم زده کولو مخالف نه دی . د اجتماعي ژوند په څنگ کي بي بعضي قاعدې اومقررات وضع کړيدي چې د هغو په نه منلو کي ورته د جزا حد ټاکل سويدي ، څو په جامعه کي د اغتشاش ، سرکښی او خرابوالي مخه ونیول سي بيا مور وکتل چې ددې قرآني آيتونو تطبيق سويدي اوکه نه ، دا مو هم واضح کړه په مثالونو سره چې د پيغمبرانو اهل بيت اودعوامو اهل بيت هر يوه خپله دنده پخپل وخت کي ترسره کړيده اوکه نه ؟ مثلاً:

که مور د خپل وطن افغانستان جنوبي او شرقي حصه ترغورلا ندي ونيسواو يا هم ولاړ سوهلته پخپله ليدلی حال و وينو دا به راته واضح سي چې اسلام يوازي د ښهرد خلگو د پاره نه دی راغلي بلکه د عربو او عجمو د پاره يو ډول اوبيله کوم امتيازه څخه انسانان و وحدانيت ته رابولي . په همدې خاطر مور دومره ډيرتا کيد کوو چې د نراو ښځي ترمنځ کوم توپير د رب العزت د خدمت په لاره کي او ياهم د علم د زده کړي په لاره کي نسته . دلته صرف د انسان کوتاه فکري ده چې ځانته برتري ورکوي .

مور مخ کي د خپل گران وطن ( افغانستان ) د شرقي او جنوبي حصو څخه نوم واخيستې هلته ښځه د نارينه پشان کارکوي قلبه ( يوې ) کوي دځنگلو څخه لرگي ماتوي اوکورته يې راوړي اوحتي داسي قبيلې هم سته چې فقط نارينه دکور څارنه کوي خوراک اوڅښاک کوي اونور پاتي کارونه ټوله د ښځو په غاړه دي .

بله ډله زمور د پاكي خاوري کوچيان دي . داهغه کسان دي چې په ژمي کي يوځای اوپه دوبي کي بل ځای کډه کوي د دوی ژوند هميشه سياردی دخپلو مواشيو ( پسونو او وزو) تابعداران دي ، په دې معني هرهنه چيري چې ددوی پسونوته شني شني دښتي اودخوراک څر ځايونه موجود وي او زمينه د خوراک ددې پسونو د پاره موجوده وي کډه کوي اوهلته خپلي کږدې دروي . د دوی ښځي لکه نارينه د ژوند په ټولو برخو کي ونډه اخلي خپل ملي لباس



اواسلامي عزت نه هيروي . دا ددوی د ژوند کاراو بار دی د دوی په خوښه د دوی جامعه جوړه اوهرڅوک ( نراوښځه ) پخپل وس او قدرت باندي کارکوي پخپل ټاټوبي کي پخلی د میرو لوشل اود اوبو راوړل د ښځو دنده ده . خپل دیني مضامین هم وایي اوملا ئیان هم لري اوداسلام دمقدس دین پیروانان دي چي حنفي (پاک) مذهب اود حضرت ابراهيم عليه السلام په دود او دستور باندي ولاړدي .

صرف په ښارونو کي د ژوند طریقه اودکارکولو لاري چاري دکلي يا بانډو د قوانینو سره توپیر لري . ځکه جامعه بيله اوهم بيبي غوښتني لري . په دې معني چي انجونې اوهلکان بايد مکتب ته ولاړ سي ، کله چي مکتب ختم کړي بيا فاکلتي ته ځي او بلاخره د تحصیل د ختم نه وروسته په دفترونو او مدرسو کي معلمان اویا هم په شعباتو کي ماموران جوړیږي .

دکارکولوله لحاظه دغه د ښهرکلچراودکلي او بانډو کلچرکوم توپیر نلري ځکه هرڅوک پخپل استعداد اود ذهن په تکامل سره دخپل ضرورت وړ مشکلات حل کوي زمينه د ښه کارکولو او بدعمل کولو دواړوته مساعده ده ځکه چي دهیڅ نارینه په سر ښځه اودهیڅ ښځی په سر نارینه نه مقرر کیږي . دواړه پخپل ذات کي دخپل قوم ، کور ، اوکلي نمایندگان دي که ښه کوي هم اوکه بدکوي هم قرآن عظیم الشان دټولو دپاره یوکتاب دي یوه معني لري او یو رنگه معلومات پکښي حل دي .

داسي نه ده چي کوچیان او باده نشینانو د پاره یوقانون وي اود ښارد خلگو د پاره بل قانون .

په قرآن عظیم الشام کي دجامعي د بهبود او فلاح په خاطر د ټولو مؤمنانو ( نراوښځود پاره ) یورنگه داسي ارشاد لري

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ بَصَائِرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ دِبْنَائِهِنَّ أَوْ دِبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ رِجَالِهِنَّ أَوْ بَنِي رِجَالِهِنَّ أَوْ بَنِي رِجَالِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ دِيْمَانُهُنَّ أَوْ التَّابِعِينَ غَيْرِ ذُولِي الرَّبِّبِ مِنَ الرِّجَالِ أَوْ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا ذِيهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (31) النور

ترجمه: ووايه اي محمده (ص) ايماندارو ښځوته چي پټي دي کړي ( له نامحرمو سره څخه ) سترگي خپلي او ښه ټينگ دي وساتي فرجونه ( دسترخاڼونه ) خپل اونه دي ښکاره کوي زينت ( ښايست ) خپل مگرهغه چي ښکاره کيږي ( مخونه اولاسونه ) او وادي چوي ټکری ( پورنۍ ) خپل په گريوانونو( ټپري ښکاره نسي ) خپلو اونه دي ښکاره کوي د ښايست ځايونه خپل وهيڅ چاته مگر د پاره د ميړنو خپلو يا پلرونو خپلو د ميړنو خپلو ته يا زامنوته يازامنو د ميړنو خپلو ته يا وروڼو خپلو ته يازامنو د وروڼو خپلو ته يازامنو د خويندو خپلو ته يا ښځوته يا هغه چاته چي مالک سويدي ښي لاسونه ددوی يا هغه تابعاوته چي نه وي خاوندان د حاجت ښځوته د سربونه ( ايزک ) يا هغو هلکانوته چي نه وي

خبردوی په اسرارد ښخوواو نه دي وهي دا ښځي پښې خپلي چي معلومي کړي شي هغه څه چي دوی يي پتوي له زينت ( گاني ) خپلي . دغه رنگه توبه وباسی. تاسي والله (ج) ته ټوله اې مومنانود پاره د دې چي تاسي ښيگڼه او خلاصی ومومی په دارينو کي .

تفسير : د دې مشرح او کاملواياتونو څخه ثابته کيږي چي کفين (ورغوي ) په الي مظهرکښي داخل نه دي ځکه چي ډير دنيوي اوديني ضروريات فرائضو اداينه دوی ودې ته اړ باسي چي ورڅخه کار واخلي لکه لاسونه که د هغوی د پتيدو حکم ورکړل سي نو ښخوته به په کار و بارکي ډير سخت رږ او تکاليف ور وړاندي سي . برسیره پردې فقهاوو هم پرمهغو باندي قياس کړيدئ لکه چي دغه اعضاُ مثنثني سول نو د هغو تعلقات لکه گتمی ، نکريزي او رانجه هم په استثناکي ومنل سي . ليکن واضح دي وي چي په الي مظهرمنهاسره ښخوته عندالضرورت د هغواعضاوو په اظهارکښي اجازه ورکړې سویده نامحرمو سږيو ته له سره اجازه نسته چي دوی دي خامخوا دغه ښخوته وگوري يا له هغو سره دي سترگي په سترگي سي ياد دوی داعضاوو سيل دي وکړي .

تنبه : ددې مبارک آيت څخه معني دا نه ده چي و ويل سي او هير سي . دلته زموږ د ژوندانه اصلي هدف ، اصلي قانون او داصل سرنوشت ټاکل دي په دې معني هرهغه وخت چي يوه ښځه وغواړي علم زده کړي اويا هم د کارد پاره ياهم د وظيفو د اجرا کولو د پاره د باندي ووزي بايد دا په نظر کي ونيسي چي په څنگه ايجاباتو او څنگه طريقه سره کولای سي خپل د مطلب حل وکړي . ځکه د اسلام د طريقه لاره او واجبات قوانين ) د نراو ښځي د پاره داسي وضع سویدی چي د يهود ، نصارا او صائبينو په خلاف دي .

دادرې ټولني هميش داانتظارکوي چي دمسلمانانو ضعيفوالی بد بختي اوبې ايمانی ژر تر ژره رامنځ ته سي خو د الحاد اوکفري ټولني د خوشحالتيا اواراموالی خيال اوخوب په حقيقت تبديل سي . ځکه خورب العزت د خپلو خاصو پيروانانو ( مسلمانانو ) د پوهی آرامی او اطمنان په غرض مکرراياتونه تشریح او نازل کړيدي خو د مشکلا تو په وخت کي هغوی بې طاقته او بې حوصلې نسي . که چيري د لويو غمونو په گرداب کي ولوېږي نو د صبر او حوصله څخه دي کار واخلي چي په دې طريقه هم د خپل پروردگار رضائيت حاصلولای سي اوهم به خپل مراد ته ور سپري . اوکه چيري دوړوکارونو سختی او ناكل کيدل رامنځ ته سي بايد د مشوري او نورو دوستانو ( مسلمانانو ) په رهنمايي اوکمک سره هغه حل کړي ، خو د دښمن زړه هيڅکله داميلان پيدانه کړي چي گواکي د مسلمانانو د حالت د خرابوالي سيل بين سي . بايد يو مسلمان ښځه اومسلان نارينه د بهترينو اخلاقو په درلودلو سره لکه چي حضرت رسول مقبول (ص) اود هغه سرتيرو په اسلام مين يارانو دخپل اخلاق اومکمل ايمان په درلودلو دا پاک او منزه دين ترموږ پوري را ورساوه اوس پرموږ هم دا فرض ده چي دادين په کامله توگه ترآينده نسلونو پوري پاک او بيله کوچنی سهوي اوغلط فهمی سره وساتو اوبيله کمي شخصي ادعاُ اوغوښتني څخه نورو نسلونو ته ټکي په ټکي ورسوو اودا سلسله د ځنځير په شان يود بله تقديم کړو .

هغه بیخایه فعالیتونه اودخود خواهی اغراض کوم چي دغربي ممالکو له خوا څخه صادرېږي په غوراوعمیقه توگه ترخپرنې لا ندي ونیسو ځکه هیڅ دښمن د بل د ښمن د پاره کمک نه کوي مگر دهغه په شکست کښي مور پخپله افغاني جامعه کښي په واضح اوڅرگنده توگه وینو چي په اسلام مین نارینه اوبښخي دخپل دین ، مذهب ، طریقي او روا جونو په درلو دلو سره همیشه دکفري او الحادي جامعي د سترگو خارگر ځیدلي دي .

په دې ډول چي هم د باندي دکورونو ( په جامعه کي دژوند د لارو چارو د سنبالولو د پاره ) کارکوي اوهم د ننه په کورونو کي د خپل ټاټوبي د ښایست زمينه پخپله غاړه لري .

ترن ورځي پوری دښمنانو ډیر ي هلي ځلي وکړي چي زموږ په جامعه کي د نفاق درز واچوي د بیخایه اوغیر انساني اعمالو په واسطه دمسلمانانو ذهنونه داسي کړکيچن کړي چي گواکي دحقیقت اخبار لولي، خو د ډیري خوشحالی ځای دی چي زموږ په وطن مین په الاهي دین اوايمان باندي قايم مقام نر او ښخي د داسي توطئو دمخ نیوي د پاره تدابیر او لا زمي طریقي اختیاري . مور ددې مثال دگپاره د روس د وحشي نظام غوښتونکي ( کمونستان ) اود هغوي مستقیم تجاوزات زموږ په گران هیواد افغانستان کښي د یادولو وړ بولو ، ځکه دافغاني مقاومت له لاسه د سقوط او بربادۍ سره مخامخ سول او داسي دعبرت درس یې واخیست لکه چي زموږ پلرونو د انگریزو امپراطوري ته ورکړ او دا خیالي امپراطوري یې ورته سقوط کړه. اوس چي بعضي خود غرضه او یاهم د غرب پلورل سوي اجیران دا ادعا کوي چي گواکي په افغانستان کي د ښځو حقوق موجود نه دي دا په دې معني نه ده چي دوی دافغاني ټولنی سپکاوی کوي بلکه ددوی هدف د اسلام د مقدس دین ضعیفوالی او یاهم ددې مقدس الاهي کامل قانون نیمگړتیاوي چي ددوی دذهن زاینده دي وجهان ( و خپل کفري هیوادونو ته ) د خپل ابتکار او زحمتونو نتیجه وگني او وښي . حال داچي لمر په دوو گتو نه پټ کیږي او یاهم د شب پرک په پښو باندي که آسمان را ولویږي نه تکیه کیږي . مور په ډیره میړانه او ټینگ عزم سره دا پتيلي ده هغه ضعیف النفس نارینه او ښخي چي فقط پخپل ژوند کي دخپلي خوشحالی نه بغیر بل څه نه غواړي زړونه او فکرونه ددې څخه خالي کوو چي گواکي کولای سي د بلبل اوطوطي په شان څو خبري چي د ایمان اوعقیدي څرگندوي هم نه دي په خلگو وقبولولای سي .

مور کامل دین ، قانون ، رواج اودسپلین لرو هیڅکله افغانانو خپل کلچر پربیگانگانو باندي نه دی خرڅ کړی بلکه دهغه محافظت یې خپله وجداني او ایماني وظیفه بللې ده .

په یوې لنډي مقایسي سره مور کولای سو دغیراسلامي او اسلامي جامعي ترمنځ توپیر د یوه باوجدانه او بې غرضه انسان و ذهن ته تقدیم کړو او بیا و وایو چي قضاوت او عدالت د هغه په اختیار دی . کومه یوه ډله د حقوقو درلودونکي ده اسلامي اوکه غیر اسلامي ؟

(( ول ))

په اسلامي معاشره كې هر هغه وخت چې ماشوم پيداسي دخپلي مور په غيږ كې د پوره مهربانۍ ، عفت او ناز په درلودلو سره د يوې خوا د مور د اصلي شيدو څخه په گټه اخيستلو سره د بلي خوا لويږي اوددې ترڅنگ د پلار ، ورور ، خوراو نورو دوستانو په پوره پاملرني سره روزل كيږي او د محبت يوه مكمله ټوټه گرځي . ماشوم پوهيږي چې زما دوستان كوم دي)

\*مقايسه\*

په غير اسلامي ( كفري ) ټولنه كې ماشوم د پيدا كيدو سره سره په شيرخوارگاهانو كې داخلېږي د نرسانواو بيگانگانو تر تربيه لا ندي روزل كيږي اكثره د مورد شيدو څخه محروم وي . د پلار، ورور، خوراو نورو اقرباوو د محبت څخه كمبود .

((دوهم))

د ماشوم په لوی كيدو سره په اسلامي جامعه كې د مور، پلارورور، خوراو نورو نژدې دوستانو لكه نيكه او اناله خوا د انسانيت او اسلاميت درس او دحيوانيت څخه ليري درسونه وربښول كيږي په دې معني چې خپل د شرم ځايونه بايد پټ كړي ، لوڅ ونه گرځي ، د خور، ورور، پلار اومور څومره حقوق دي وربښول كيږي اودهغه په جامعه كې ثبت اواخلاق يې په كامله توگه ترخپرنې لا ندي نيول كيږي څو ونسي كړه لای د بيگانگانو منفي رواجونه دهغه د ژوند حرکات په بله لاره و هڅوي كه چيري دا درسونه په تنبهي ډول هم وي .

\*مقايسه\*

په غيراسلامي جامعه كې ماشومان د لوی كيدو سره سم د شيرخوارگاه څخه وكودكستان ته راجع كيږي چې هلته د ډول ډول كورنيود رواجونو اوعقيدوماشومانو سره يوځای لويږي . اوعلاوه پردې دمعلم له خوا هغه تدابير چې دحکومت د واكمنو له خوا مقرر سويدي ورته ښوول كيږي هغوی ( ماشومان ) د شرم ، عفت اوعزت د ځايونو د پروا نه ساتلو په بنا باندي داسي تربيه كيږي چې گواكي يو زيروح د مجبوريت پراساس باندي تر تربيه لا ندي راځي . هغوی ته د معاشرې د خرابوالي ( فاحشه توب ) درسونه په گوته كيږي د مور، خور، ورور او پلار حقوق پخپلو قوانينو كې نلري بلكه داسي مفكوره او لاري ورته ښوول كيږي چې هغه داآزادي فضا لوی كيدل دي.

(انسان بايد ترقيد او مقرراتو لا ندي لوی نسي) . هغه د وحدانيت درسونه چې الله پاك په قرآن عظيم الشان كې د ماشومانو د تربيه د پاره موږته د حضرت محمد (ص) په واسطه تشریح كړيدي اود جامعي څخه يې د شراو فساد دليري كولو د پاره لكه زنا ، لواط شراب خوري او نور قبيح اعمال د قاعده او قانون په واسطه ښودلي څو دوركوالي څخه په ذهن كې ثبت او ولويږي نه ښوول كيږي په دې معني : انسان د فطرت اوخپلي آزادي په چوكاټ كې بايد

و روزل سي هغه بايد سرزنش نسي اود هغه دمغز د ناراموالي سببونه که څه هم د هغه دآينده د بد ژوند سرنوشت  
ښکاره کوي و نه ويل سي او يا هم فراهم نسي

((دریم))

په اسلامي ټولنه کي د ماشوم تربيه اودهغه حرکات د عمر تر معيني اندازې ( بلوغيت ) پوري دمور ، پلار ، خور ،  
ورور ، نيکه اواناله خوا په پوره اوکامله توگه ترغورلا ندي نيول کيږي دا ځکه چي ماشوم دکامل عقل اومنطق په نه  
درلودلو سره کيدای سي د حقيقت څخه منحرف سي .

کله چي دکبريت ( بلوغ ) مرحلي ته ورسېږي نو د مورپلار خور ورور نيکه او انا مکمله څيږنه او لارښوونه ترږيري  
اندازې پوري ختميږي او زلميان د الا هي قوانينو په لارښووني سره تا ديب کيږي د ماشوم والي ددورې څخه  
ترلوی والي پوري مسجد اومکتب ته داخيلېږي اودکبريت په دوره کي ورته داسي ويل کيږي (( اوس دي واك  
اواختيارخپل دی ستانه رب العزت ستا دگناهونو سوال کوي اودگناهونو د ارتکاب په واسطه به درته سرزنش درکوي  
)) اود جامعي دروند پيټي چي عبارت دعزت نفس څخه دی د اولني شرط په حيث ورته په گوته کيږي کيدای سي  
دا قوانين د عمر په 14يا15 کلنۍ کي وي . خوبايد په ياد وساتو چي دمځکي د جغرافيايي حالت په نيولو سره ددي  
عمر د اندازي ږيروالي اوکموالي هيرنه کړو .

\*مقایسه\*

په غيراسلامي ټولنه کي خلگ په يوه ديموکراتيکه فضا کي د عزت نفس او شرم څخه ليري تربيه او تر18کلنۍ  
پوري د حکومت په ادارې پوري مربوط احکامو لا ندي روزل کيږي په خلاف د دې چي د يوه انسان او حيوان ترمنځ  
تربيه بايد په کومو حالا تو کښي او په کومو خواصو کښي تر مطالعي لا ندي ونيول سي ادامه لري . د ماشوم ميلان  
دغير انساني اخلاقو وخواته دهمدې دورې څخه شروع کيږي . د بلوغ ياد18 کلني دورې څخه وروسته خود مختاره  
او په کامله توگه د مور او پلار څخه جدا ژوند باندي اتکا لري .

((څلورم))

په اسلامي معاشره کي هغه وخت چي انسان و بلوغ يا سالم والي ته ورسیدی نو د جامعي د تکثير د پاره و نکاح ته  
ضرورت لري دا نکاح که په شخصي رضائيت او يا هم په اجتماعي رضائيت باندي وي د قبول ورده .

( که د مور پلار په خوښه وي او که پخپله دهلك يا انجلۍ ) نکاح انسان د نفسي خواهشاتو دغريضي څخه چي په نا جائيزصورت بايد انجام سي را باسي او خپل واک پخپل کور کښي ورته مصرف کوي او بيا بيا دا نکاح نه تجديده کيږي بلکه د مرگ ترساعته د ژوندانه د اړيکو يوځای والی دهمدې نکاح په واسطه دوامداره کيږي . او دا اړيکي نه شلیدونکي دي احياناً که دکورنۍ يا جامعي مفسد کيدل را منځ ته سي نو په ډير نرم او احسان سره طلاق واقع کيږي . لکه چي پروردگار عالم هم په دې باره کي داسي ارشاد لري .

الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَاِمْسَاكُ بِمَعْرُوفٍ ۙ ۙ اَوْتَسْرِيْحٌ بِاِحْسَانٍ . 228البقره

حقيقي طلاق تردرو مرحلو وروسته واقع کيږي هرمسلمان دپاره دا لا زمه ده چي د طلاق په وخت کي دعادل انصاف احسان او پوره قضاوت څخه کار واخلي . ددې بحث داخليدل دلته نسته په نوروکتابونوکي موږ په دې باره کي مفصل بيان اوتشريحات لرو .

نوټ : ددې خبري ياد بايد وساتو چي نکاح په هغه صورت کي تجديده کيږي چي خدای مه کړه ښځه د ميړه د اجازې نه بغير د داسي کار په اقدام لاس پوري کړي چي ميړه ورته د طلاق جواب ايښي وي . په دې باره کي د طلاق قاعده اوقانون بايد وويل سي .

\*مقايسه\*

په غيراسلامي جامعه کښي دا ضرورنه ده چي د ژوند تراخړه پوري ميړه اوماندينه يو دبله سره ژوند وکړي هميشه تريوي معيني مودې پوري ژوند کوي او بياطلاق اخلي . که څه هم دا کار د ژوند په سلسله کي څو کرته تکرارسي د عيب او شرم خبره نه ده . اوکه په شهواني رضا سره د بيگانه و خواته ميلان هم ولري کومه گناه ياشرم نه دی .

((پنځم))

په اسلامي جامعه کي نارينه مجبوره دي دکورکهول ټول ضروريات پوره کاندي ولي ښځي ته داحق ورکړي سويدي که پخپله خوښه کارنه کوي بايد په کورکي کښيني وخوري او وڅکي . د پلارميراث هم واخلي او د ميړه ترمرگ وروسته د ميړه په ميراث کي اتمه برخه هم خپل حق وگرځوي چي دا کار ورته اسلامي شريعت په حق ورکړيدی . او دا يې هم اضافه حق دی چي د نکاح په وخت کي خپل حق مهر و خپل ځانته کښيږدي او هيڅ چاته يې ورنکړي .

\*مقايسه\*

په غيراسلامي جامعه کي دومرزياد امتيازات نسته د ښځي د پاره .

((شپږم))

په اسلامي جامعه کي د ښځي قدر او عزت په هرڅومره کي چي دکبريت ( سپين سروالي ) سن ته رسېږي ډير پري . دکورکهول چارواگي او اختيار، دپيسو خرڅ اوسپما ، وهلکانوته واده کول د مري او ژوندي په حق کي ( خيرات ، ذکات ، صدقه ) او اکثره امتيازات د ښځي په اختيار کي راځي او د مرگ ترساعته هغې ته مور ، انا او که د دولت شته والی ډير سي او حج ته ولاړه سي د بي بي حاجي ( اجاني ) په نوم سره يادېږي . په کور، کلي او کوڅه کي د قدر وړ شخصيت گرځي .

\*مقايسه\*

په غيراسلامي جامعه کي دا امتياز بل کل نه ليدل کيږي ځکه د اقتصاد موضوع او ياهم بزنس د ځوانۍ نه شروع اود خود خواهۍ غريضة د ماشوم والي نه په ميراث اخلي ځکه خو په يوه ميړه باندي اکتفا نه کوي او ژوند خوشحالي بولي نه عزت اولادونه هم پخپل کوراود والدينو په حقوق باندي نه تربيه کيږي بلکه د 18 کلنۍ نه وروسته د يوې پرنډې په شکل الووزي او خپل ځانته جدا کور جوړوي اکثره دولت د سپين سرو اوسپين ږيرو د پاره دارالمساكين جوړوي ( دارالحفاظ ) لکه ماشومانو ته چي کودکستان جوړوي ددې خپلو زړو نارينه وو او ښځو د پاره هم داسي ځايونه جوړوي څو دا ناتوانه انسانان وکولاي سي هلته خپل آخري ژوند په يوازي والي کي تير کړي داځکه چي دا زاړه د جامعي څخه وزي څوک ورسره خبري نه کوي خصوصاً ځوانه طبقه . اوځني يې بيا دشتو په صورت کي پخپلو کورونو کي اوسېږي د ځان ديوازي والي د پاره حيوانات ( سپي ، پشي ) او نورساتي او خپله مشغولا پرې کوي .

((اووم))

انسان چي يوجلليل القدر مخلوق دی او پروردگار ورته دکرامت لرونکی لقب ورکړيدی سربيره پردې چي دانسان درجه يې په ټولوکائناتو باندي لوړه ساتلي ده په دې خاطر چي انسان په انسانيت اوحميده اخلاقو ښه ښکارېږي . حيوان چي د شعور درلودونکی ولي سالم عقل څخه کمبود دی د حيوانيت په چوکاټ کي د انسان د خدمت د پاره مقرر سویدی . په همدې منظور په اسلامي ټولنه کي فحشا چي د جامعي بد بختي او فسادچولو زمينه برابروي د نسل د خرابوالي او جدل باعث گرځي بده گڼل سویده اومرتکب يې د نکاح درلودلو په صورت کي په رجم سره پوهولی دی او ددې لاري همنوعان يي سره د همدغه رنگه افعالو هم خلاف دانسانيت اوجامعي گڼلي دي چي د اجرا په صورت کي مرتکب ته سزا ورکول کيږي . څود انسان او حيوان فرق وسي . ځکه حيوانات هم بيله شرم او حيا

څخه په هرځای او هروخت کي خپل نفساني خواهشات پوره کوي او بيله دې نه چي د نورو دليدلو اوخنديدلو سبب گرځي ځان خوشحاله ساتي .

\*مقايسه\*

غيراسلامي ټولنه ددې قوانينو څخه معاف ده د رضا په وخت کي هرچيري په هره تفريح گاه ، پارک ، حوض آب بازي ، سيندونو يا بحرونو په څنډو اوحتي په جاده کي د خپل نفسي اغراضو د ارضاع د پاره زمينه مساعده بولي بيله مسئوليتته په ډيره بې پروايي کي خپل اعمال ښکاره کوي او زنانه هم په لوڅ او مکمله بې حيايي کي د ښهرونو اوکوڅو په شاوخوا کي ليدل کيږي چي دا کار د انسان اوانسانيت درجه د حيواناتو په مقابل کي راکښته کوي.

((اتم))

په اسلامي ټولنه کي دنارينه ياښځي مرگ په ډيره عذابدارۍ سره ترسره کيږي اوحتي اضافي اخراجات هم په ځان منل کيږي خودخپل مري بې قدري په ځان نه مني په دې معني چي څوک ونه وايي (( مري يي بې قدره وگني )) اوکله چي نارينه مري نوبښځه د خپل ميړه داحترام په خاطر ترڅلورومييا شتواولسو ورځو پوري نه دچا سره نکاح تړي اونه هم بهر ته د وتلو کونښن کوي چي دې کارته عده ويل کيږي . دا کار د جامعه د سالم والي د پاره دی ترڅو په دې څلورو مياشتواو لسو ورځو کي معلومه سي آيا حامله داره سویده اوکه نه ؟ اودا کار په الاهي فرمان سره سویدی . په دې خاطر چي داوولاد په سرجگره رامنځ ته سي .

\*مقايسه\*

غيراسلامي جامعه ددومره لوی او عظيم کار دروندوالی پخپلو اوږو باندي نه اچوي او نه هم يود بل احترام ته په دې اندازه قايل دي ( ميړه اوماندينه )

((نهم))

1. علاوه پردې ټولوا امتيازاتو نارينه د ښځي د نکاح تړلو په وخت کي په نامه د حق مهر قبول کوي اولکه مخ کي چي وويل سول دامهر ددې ښځي خپل شخصي مال دی.
2. دميره په مال کي اتمه حصه پس له مرگه دميره حق لري



3: ښځه حق لري په کور کي کښيني اودباندې کارونه کړي.

4: دکورخرځ اوجامې تهيه کول دکورداسباب سره د ښځې حق نه دی .

5: دپلار په ميراث کي دوې خويندې ديوه ورور حق لري .

\*مقايسه\*

حال داچي داسي اکثره امتيازات په غير اسلامي جامعه کي نه ليدل کيږي.

اوس به بيرته راوگرځو خپل اصلي هدف ته چي هغه دجامعي د ترتيب ، تنظيم اومقرراتومنل اوقبول سوي ايجابات دي .

قانون

لمړی هر هغه څوک چي دمسلمانانو په منځ کي بيخايه تبليغ کوي ، نفاق اچوي ، بهتان وايي اوياهم دخپل نفسي خواهشاتو په مبنا باندي ولاړ قوانين وضع کوي په دې خاطر چي دمسلمانانو نوم بد کړي پرور دگار عالم ورته داسي جزا ټاکلي ده.

رَبِّ الدِّينِ يُحِبُّونَ دَنْ تَشِيْعَ الْفَاحِشَىٰ فِي الدِّينِ اَمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ دَلِيْمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَىٰ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَدَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ(19)النور

ترجمه : هغه کسان چي خوبښوي څو خپره سي د فاحشه توب او بدنامۍ خبره په حق د هغو کسانو کي چي ايمان يي راوړی دی سته ددغو کسانو د پاره عذاب درد ناکه په دنيا کي او په آخرت کي اوالله (ج) ښه عالم دی اوتاسي نه پوهيږئ.

تفسير: هر هغه څوک چي خپل شخصي اغراض په کاراچوي اوياهم په غير شعوري توگه داسي نامناسب کارونه کوي چي هغه دمسلمانانو دجامعي عزت اوحقانيت ته صدمه رسوي دا دواړه حالتونه د پروردگار عالم د قهراوغصه سبب گرځي هغوی ته په ژوندانه کي هم ذليل والی او په آخرت کي هم عذاب ورکوي . داځکه چي انسان بايد دانسانيت اوحقيقت تر شعار لا ندي ژوند وکړي ( درواغ ، تهمت ، ملنډي ، بهتان ، غيبت اوپه سپکه سترگه کتل ) دانسان د پاره عالي شخصيت نه تعين کوي . دا کارونه دهغه چا د خوا څخه عملي کيږي چي پخپل نفس باندي کامل قدرت نلري ( ضعيف النفس ) وي ځکه خوداسي انسانان دخپل شخصي ژوند د رفاه په عوض د بد بختۍ وسائل پخپله پيدا کوي او بيا په هغه گردآب کي خپل ځان اچوي . مور دلتنه په ډاگه ويلاي سو.

هرهغه څوک چې مسلمان نارینه اومسلماني ښځي اوياهم ځوان نارینه اوځواني ښځي اوياهم ماشومان هلکان اوماشوماني انجونې دعلم او پوهې له ليارې منع کوي اودخلقو په ذهن کې داسې بيځايه افترا گانې اچوي چې گواکي د دې علم په واسطه جامعه خرابه کيدای سي او ياهم د ننني ورځي علوم دکفر او الحاد باعث گرځي ، دا په حقيقت کې هغه بدعتونه او بد گمانونه دي چې پخپله دکومي غريضي او ياهم شخصي عناد کوتاه فکري ښکاره کوي په همدې سبب بيله مسئوليتته څخه خپلي بيځايه نظريې وړاندي کوي او په دې عقیده نلري چې پروردگار عالم د ښو او بدو مالک دی جزا د نيکيو او سزا د بديو فقط د هغه په قدرت کې ده د مقرراتو د پاره يې مختلف قوانين وضع کړيدي دهغو اجرائاتو د په نظر کې نه نيولو سره کيدای سي د پروردگار عالم په قهر او غضب سره برخه واخلي .

په دې صورت کې به ملامتيا په شخص باندي ولويږي .

مور دلته يوه لنډه کيسه دحضرت بي بي فاطمه الزهرا د ژوند څخه را نقلوو چې زموږ د مشهور اوپيژندل سوي روحاني شهيد الحاج عبدالرب اخوند زاده له خولي څخه دبي بي فاطمه الزهرا د زيږيدني په ياد بود يې د ده پخله جامع جومات کې وکړه او زموږ سره په نوار کې ثبت پرته ده ( پاتي ده ) را نقل کوو .

((وايي يوه ورځ حضرت حسن اوحضرت حسين رضي الله تعالي عنهم وږي اودخپل مور څخه يې د ډوډۍ سوال وکړ .

بي بي فاطمه الزهرا چې دحضرت محمد مصطفي (ص) لور او د حضرت علي کرم الله وجهه منکوحه وه په داسې حالت کې ژوند کاوه چې اکثره به د لوږې ويده کيدل ، په ټوټو پورنی اوکالي به يې په ځان کې وه څرنگه چې داد پيغمبر اهل بيت وه او پيغمبر بيله الله (ج) نه ددنيا طمع هيڅ نه لرله اونه يې هم د دنيا سره علاقه درلودل او نه يې هم په کور کې څه درلودل چې داينده غم په وخوري . ځکه خو بي بي هم دخپل پلار پشان خالي لاس اوخالي ديگدان ژوند کاوه . د ډوډۍ د پيدا کيدلو د پاره د قريشو او نورو کفارو دروازوته و دريدل څو د غنمو د ميچن کولو او ياهم کالي پرې منځلو په عوض کې مزد واخلي اوخپل معاشي په وکړي .

په دې ورځو کې کفارو ټولو په گډه تعهد کړی وو چې نور به ومسلمانانو ته دکار کولو زمينه نه مساعده کوو اودوی به پرېږدو چې دلورې مړه سي . خیر پس له ډيرو گرځيدو راگرځيدو ناکامه اومحرومه دکار د پيدا کيدلو څخه کورته په تش لاس راغله . دلته دوه واړه ماشومان په ژراسر دي او ډوډۍ غواړي . بي بي په دې ورځ ډيره دلتنگه سوه حضرت علي هم چيري دغزا د پاره تللی ووپه کور کې يوازي وه خونې ته ولاړه او دوه رکعته لمونځ يې وکړ او پروردگارته په ژراسوه اوداسي وويل . (( اې پروردگار ؛ نه کارسته نه ډوډۍ سته يادا ماشومان ماږه که يايې درواخله )) . يعني مړه يې که . دا ورځ ډيره استثنايي ورځ وه چې بي بي د ډيره درده څخه په ژړا او افسوس دا جمله ترخولې و ايسته .

ویل کیږي چي د بي بي په ژړا سره عرش عظیم په لږزه راغی. اود پرور دگار عالم ټول کائنات متحیرسوه رب الجلیل حضرت جبرائیل علیه السلام ته امر وکړ چي ورسه پیغمبر خبر کړه .

جبرائیل علیه السلام و حضرت اخیرالزمان محمد هاشمي ته راکښته سو او ورته وې فرمایل (( یارسول الله عرش په لږزه راغلی دی کائنات ټوله متحیر دي بي بي فاطمه الزهرا په ژړاده )) کله چي حضرت رسول مقبول په خبرسو په منډه منډه راغی. ځکه د خیر او برکت سمبول د مهرباني او دوستۍ ایجاد کوونکی دمځکي پرمخ گڼل سوی بشرد دې خبري په اوریدلو سره پوه سو چي کومه واقعه پېښه سویده راغی. وې لیدل چي دحسن اوحسین په مخ کي دطعام نه ډک دسترخوان پروت دی نو رسول مقبول دا حالت غیر عادي ولیدی پوښتنه یې وکړه داڅه دي اوڅه وینم ؟ بي بي فاطمه ورته وویل (( دادالله ج داد دی لکه په قرآن عظیم الشان کي چي پروردگار عالم فرمایي .

كَلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ إِنَّ لَكَ لِهَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (37) العمران

ترجمه : هغه وخت چي داخل سو( دمریمي وکوتي ته ) زکریا علیه السلام نو پیدایې کړه ( وي لیدل ) دمریمي سره هغه رزق چي دوخت په حساب کي نه پیدا کیدی وې ویل ای مریمي زه وینم تالره دا؟ هغې و ویل دا ټوله د جانبه د خدای تعالی (ج) څخه دي په تحقیق سره پروردگار عالم روزي ورکوي هغه چاته چي خوښه یې سي بيله حسابه .

رسول الله (ص) وفرمایل : څه دي وکړه او ولي دي و ژړل ؟ بي بي فاطمه ورته قصه وکړه حضرت رسول مقبول چي د اخلاقو او مهربانيو یوه ټوټه وه پخپله وینا باندي داسي پوه کړه یافاطمه : نوربه دخپلو اولادونو دپاره نه ژاړې ته به زما دامت دبخښني د پاره ژاړې څو الله پاک هغوی را وبخښي اوگناهونه یې معاف کړي . صدق الله وصدق رسوله .

قربان ترداسي رسول.

موږ دلته داقصه دافسانې یاوخت د ضائع کیدلو د پاره ونه کړه بلکه دامو په دې خاطر بیان کړه چي داسلام ارشاداتواوهغه حقیقت ته متوجه سو دغلط فهمی اوبیهوده گوږي څخه صرف نظر وکړوداسلام سترلارښود حضرت محمد (ص) خپله لور د نفسي خواهشاتو دارضاع څخه منع کړه ځکه نفسي خواهشات نسي کولای د حقیقت ځای ونیسي په خوله خبري دهرچا په وس اوقدرت کي سته خو د هغو عملي کول د یوه لایق او مدبره انسان له لاسه د پوره کیدو امکان لري . اول د بي بي د پاره دا درس ور زده کړي سو چي ترفرادي غوښتني اجتماعي غوښتني بهتره دي . دوهم خاندان د محمد (ص) او خاندان د ایمان ( مسلمانان ) باید همیشه د اخلاقو صبر او حوصلې نمایندگان وي نه داچي د شیطان د رضا د حاصلو لو د پاره خپل نفسي خواهشات بهتره اومقدم وگڼي .

دایوه لنډه تحفه زموږ د ټولو مسلمانانو د پاره یو دعبرت درس د انسانیت اومحبت سرچشمه گرځیدلای سي . دقصورنو او هوټلونو د تالارونو څخه د انسانیت اواسلامیت اوازونه دامعني لري لکه په باغ وحش کي دپنجرو ترشاه دحيواناتو نعرې اومستي اوس چي موږ ته ثابته سوه په مکرروآیاتونو ، دلیلونو اوقصو سره چي علم برتره ترعبادت دی نود بیاتازه کولو د پاردرقرآن عظیم الشان لمړي سپاره ته څو اودا آیتونه چي فقط معني یې موږ لیکو را اخلو ځکه چي د ویونکي د پاره بهترين دلیل گرځیدلای سي.

کله چي الله پاک وویل ملا نکوته زه پیدا پیدا کونکی یم په مځکه کي د یوه خلیفه (انسان) نو ملا نکوپه جواب کي ورته وفرمایل . پاکي دي وي تالره موږ ستا تسبیح وایو . ملا نکو چي دانسان څخه مځکي پیریانان لیدلي وه هغوی په مځکه کي حکومت کاوه بدعملونه یې کول او یود بله یې وژنه کول نوځکه یې ورب العزت ته داسي وړاندیز وکړ چي گواکي انسان به هم ويني تویوي اونافرماني به کوي ولي رب العالمین ورته وفرمایل . په هغه څه چي زه پوهیږم تاسي نه پوهیږي . )) آدم علیه السلام خلق سو اودژوندانه دسمون ټوله لاري چاري ور وښوولي سوې بیا یې ملا نکو ته وویل ورسې اود آدم څخه تپوسونه وکړی . ملا نکو چي دعبادت نه بل څه نه زده وه اونه یې لیدلي وه نو د آدم علیه السلام څخه پوښتني وکړې او هغه ټوله جوابونه ورته وویل نو ملا نکي ټوله حیرانه پاته سوې د پروردگار عالم پرقول او وینا باندي یې اقرار وکړ او پوه سوه چي پروردگار عالم ترموږ لوړ مخلوق پیدا کړیدی اوهم یې وهغوي ته کرامت ورکړیدی لکه چي قرآن ددې خبري تا ئید داسي کوي (( وکرنا بني آدم . ))

دلته زموږ هدف ددې جملو څخه معلوم او ثابت سو چي علم برتره تر عبادت دی . عبادت شخصي گټه ده اوعلم دانسانانو د پاره خدمت دی . دعلم په واسطه دالله پیژندنه منځ ته راځي هغه څوک چي الله نه پیژني اویا د هغه په احکاموباندي اعتماد اوعقیده نلري او ییاهم د هغه په احکامو کي سستي کوي یوې خواته ، اوهغه څوک چي درب العزت وحدانیت مني اودهغه ویندگانو ته دنیکي لاري ښوونه کوي اوپه دې لاره کي زحمتونه اوربړونه گالي اوځان خاص دالله د رضا دپاره وقف کوي بله خوا، آیدادواړه سره برابردي ؟

نه : هیڅکله سره برابر نه دي . پروردگار عالم هم په دې باره کي داسي فرمایي قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ( الزمر 9 آیت )

ترجمه : ووايه يارسول الله آیا برابر دي هغه کسان چي علم لري اوهغه کسان چي علم نلري ؟

تفسیر: داچي پروردگار عالم دعلم درجه ډیره کړې ده عالم یې تربې علمه برتره بللی دی اوموږ هم دعلم درجه لوړه بولو نو

څنگه دیوه انسان دې علمی وسایل اوزمیننه برابر وو اوپه دې لاره کي بیا د بیځایه د لا ئیلو په وړاندیز باندي ټینگار کوو . حال داچي پروردگار عالم ښځه د نارینه د پاره داسي گڼلي ده لکه دسړي د پاره لباس وگوري هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَدُنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ (187) البقره

ترجمه : دغه ښځي لباس دي ستاسي د پاره اوتاسي لباس يي ددې ښځو دپاره . ايداسي انسان سته چي خپل لباس  
د ځانه څخه وباسي او بيا ځانته عاقل ووايي ؟  
ددې ټولوبې علميوسو لیت د وخت د حاکمانوپه غاړه دی .

تمت با الخیر

لمړی ټوک

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**